

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO

GMINY DYWITY

**WARMIŃSKO – MAZURSKA AGENCJA ROZWOJU
REGIONALNEGO S.A. W OLSZTYNIE**

OLSZTYN 2004

SPIS TREŚCI

I. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.....	3
II. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem Planu.....	3
1. Położenie, powierzchnia, ludność.....	3
2. Środowisko przyrodnicze.....	5
3. Dziedzictwo kulturowe i turystyka.....	19
4. Zagospodarowanie przestrzenne.....	22
4.1 Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego.....	22
4.2 Infrastruktura techniczna.....	24
4.3 Własność nieruchomości.....	31
4.4 Stan obiektów dziedzictwa kulturowego.....	33
4.5 Identyfikacja problemów.....	35
5. Gospodarka.....	36
5.1 Główni pracodawcy, ilość osób zatrudnionych w danych sektorach.....	36
5.2 Struktura podstawowych branż na terenie gminy.....	38
5.3 Identyfikacja problemów.....	43
6. Sfera społeczna.....	44
6.1 Sytuacja demograficzna i społeczna terenu.....	44
6.2 Warunki życia mieszkańców, grupy społeczne wymagające wsparcia.....	50
6.3 Rynek pracy.....	62
6.4 Identyfikacja problemów.....	64
III. Zadania polegające na poprawie sytuacji na danym obszarze.....	65
1. Celowość zadań planowanych do realizacji.....	65
2. Lista zadań.....	67
IV. Realizacja zadań i projektów.....	70
V. Powiązanie projektów z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy/powiatu/województwa.....	76
VII. Plan finansowy na lata 2004-2006 i 2007-2013.....	78
VIII. System wdrażania Planu.....	109
IX. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej.....	112
X. Załączniki.....	118

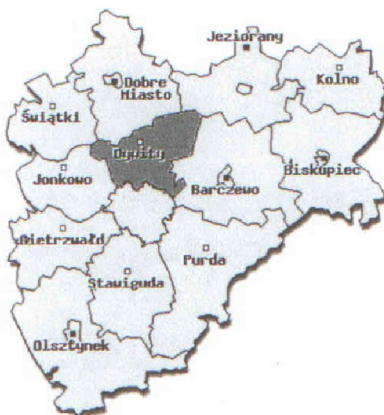
I. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego

Obszarem realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Dywity będzie gmina wiejska Dywity. Plan rozwoju lokalnego obejmuje lata 2004 – 2013, przy czym został on podzielony na dwa okresy: lata 2004 – 2006 oraz lata 2007 – 2013.

II. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem Planu

1. Położenie, powierzchnia, ludność

Gmina Dywity położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Olsztyna i graniczy z następującymi gminami: Jonkowo, Dobre Miasto, Jeziorany, Barczewo, Olsztyn, Świątki. Gmina Dywity zajmuje powierzchnię 160,68 km². Zamieszkuje ją 8157 mieszkańców, a gęstość zaludnienia wynosi 50,7 osoby/km².

Mapa powiatu olsztyńskiego.

Źródło: Internet (Związek Powiatów Polskich).

Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 51 łącząca Olsztyn z Obwodem Kaliningradzkim. Siedzibą władz administracyjnych są Dywity, miejscowość położona w odległości 6 km od centrum Olsztyna.

Sieć osadniczą na terenie gminy tworzą zarówno wykształcone różnej wielkości wsie, jak również znaczna ilość rozrzuconych, pojedynczych gospodarstw rolnych, pokrywających teren gminy w sposób równomierny. Odstępstwo od tej zasady stanowi południowa część gminy granicząca z Olsztynem, która posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną, co sprzyja szybkiemu rozwojowi jednorodzinnego budownictwa mieszkaniowego, a towarzyszy temu szybki rozwój handlu i usług.

Gmina Dywity składa się z dziewiętnaście sołectw zbliżonych pod względem powierzchni, chociaż posiadających różną ilość mieszkańców. Są to:

- Braśwałd
- Bukwałd
- Barkweda
- Dąbrówka Wielka
- Frączki
- Gady
- Gradki
- Kieźliny
- Nowe Włóki
- Ługwałd
- Redykajny
- Rozgity
- Różnowo
- Sętał
- Spręcowo
- Słupy
- Tuławki
- Załbki
- Dywity

Gmina Dywity nie posiada na swym obszarze dużych jezior, jednak graniczy w swej południowo - wschodniej części z jeziorem Wadąg, które położone jest w granicach

administracyjnych Gminy Barczewo. Cały teren gminy jest zróżnicowany wysokościowo i mimo braku jezior o dużej powierzchni, charakteryzuje się znaczną ilością śródpolnych oczek wodnych i terenów podmokłych o wysokim poziomie wód gruntowych usytuowanych w obniżeniach terenowych.

2. Środowisko przyrodnicze

Budowa geologiczna

Obszar gminy położony jest na prekambryjskiej platformie wschodnioeuropejskiej, na pograniczu jej części zwanych syneklizą perybałtycką i wyniesieniem mazursko – suwalskim. Prekambryjskie podłoże krystaliczne nadbudowane jest osadowymi skałami ery paleozoicznej, mezozoicznej i kenozoicznej o grubości około 2 km.

Utwory budujące przypowierzchniową warstwę reprezentowane są przez osady czwartorzędowe w postaci przede wszystkim plejstoceńskich naprzemianległych warstw osadów gliniastych kolejnych zlodowaceń oraz osadów piaszczysto – żwirowych, które tworzyły się w okresach interglacjalnych. Ich miąższość na terenie gminy jest różna i waha się od niecałych 100 m w niektórych rejonach wysoczyzny do ponad 200 m w dolinie Łyny. W spągu utworów lodowcowych zalegają osady trzeciorzędowe. Na powierzchni zalegają osady ostatniego zlodowacenia północnopolskiego oraz (w obniżeniach terenu) późniejsze osady holocenijskie.

Morfologia

Gmina Dywity leży na Pojezierzu Olsztyńskim. Ten mezoregion fizjograficzny wchodzi w skład makroregionu Pojezierza Mazurskiego. Razem z Pojezierzami Południowoobałtyckimi jest on częścią okołobałtyckiej strefy pojeziernej.

Dominującą jednostką morfologiczno – geologiczną jest wysoczyzna moreny dennej o falistej i miejscami pagórkowatej powierzchni. Zbudowana jest ona głównie z glin zwałowych. Na północ od jeziora Wadąg w rejonie Dąbrówki Wielkiej rozciąga się płat piaszczystego sandru.

Wśród morfologii obszaru gminy można wyodrębnić dolinę Łyny wydłużoną w kierunku południkowym. Jest ona dość głęboko wcięta w wysoczyznę, a jej szerokość waha

się w granicach od około 0,5 do 1 km. Brzegom doliny towarzyszą pasy osadów wodnolodowcowych. Razem z doliną rzeczną mają one szerokość do 3 km.

Teren gminy rozciągają także mniej rozległe doliny rzek o rozciągłości zbliżonej do równoleżnikowej. Niektóre z nich są dość głębokie. Większe z nich to dolina strugi Setałskiej i strugi Różnowsko – Spręcowskiej. Ponadto dolina strugi Bukwałdzkiej ma charakter wąwozu – jest wąska i głęboka. Dolina rzeki Wadąg jest otoczona piaszczystymi osadami wodnolodowcowymi.

Ponadto na wysoczyźnie występują liczne zagłębienia typu wytopiskowego. Są one wypełnione osadami pochodzenia organicznego i deluwialnego.

Gleby

Na terenie gminy Dywity dominują grunty rolne. Zajmują one około 51% powierzchni gminy. Przeważają gleby brunatne należące do kompleksów pszennych (dobrego, pszenno – żytniego oraz wadliwego). Wspólną cechą tych gleb jest duża zmienność ich składu chemicznego. Są to gleby związane wykształcone przede wszystkim z piasków gliniastych mocnych zalegających na glinie lekkiej lub zbudowane z gliny lekkiej w całym ich profilu. Gleby te należą w większości do IVa klasy bonitacyjnej, a lokalnie również do klasy III. Charakteryzują się dość wysoką ilością składników pokarmowych i prawidłowymi stosunkami wodnymi.

Gleby klasy III objęte są prawną ochroną. Na terenie gminy występują one głównie w części wschodniej (rejon Gad, Tuławek, Frączek) a także południowo – środkowej (okolice Dywit, Różnowa i Kieźlin).

Urozmaicona rzeźba terenu powoduje, że miejscami występują gleby kompleksu pszennego wadliwego. Jego charakterystyczną cechą jest okresowe nadmierne odwodnienie. Szczególnie duże powierzchnie gleb tego kompleksu można wyróżnić w środkowej części gminy w okolicach Różnowa, Spręcowa, Ługwałdu i Braswałdu. Ponadto na niewielkich powierzchniach występuje kompleks zbożowo – pastewny (głównie w okolicach Setała). Gleby tego kompleksu charakteryzują się okresowym nadmiernym uwilgoceniem.

Średniurodzajne lżejsze gleby występują na niedużych powierzchniach rozsianych po prawie całym terenie gminy. Należą one do kompleksu żytniego dobrego. Zbudowane są głównie z piasków gliniastych lekkich zalegających na glinie lekkiej. W większości należą one do IVb klasy bonitacyjnej. Są mniej zasobne w składniki pokarmowe i dość wrażliwe na suszę.

Gleby lekkie i przepuszczalne, należące do kompleksów żyniego słabego i żytanio – lubinowego, występują w postaci dwóch pasów wydłużonych południkowo. Pas zachodni związany jest z doliną Łyny, a wschodni rozciąga się w rejonie miejscowości Nowe Włóki, Dąbrówka Wielka, Różnowo, Słupy i Myki oraz na południe od Kieźlin i Dywit. Są to słabourodzące gleby stanowiące V i VI klasę bonitacyjną. Charakteryzują się dużą wrażliwością na suszę oraz często są trwale za suche. Wytworzone zostały z piasków słabogliniastych zalegających na piaskach luźnych.

Trwale użytki zielone rozsiane są na niewielkich powierzchniach po całym obszarze gminy. Wśród nich dominują użytki zielone średnie (kompleks 2z), wytworzone na gruntach IV klasy bonitacyjnej. Podłoże dla tych użytków stanowią przede wszystkim gleby pochodzenia organicznego: torfowe i mułowo – torfowe. Są one objęte ochroną prawną. Największe skupisko trwałych użytków zielonych na terenie gminy Dywity występuje w dolinie strugi Różnowsko – Spręcowskiej.

Lasy

Na terenie gminy Dywity grunty leśne zajmują powierzchnię 4349 ha, w tym lasy stanowią 4221,6 ha, co daje wskaźnik lesistości wynoszący 26,3%. Jest on niższy od średniego w województwie, który wynosi 30,5%. Rozmieszczenie kompleksów leśnych nie jest równomierne. Największa ich ilość występuje wzdłuż doliny Łyny, rzeki Wadąg i w rejonie jeziora Wadąg. Wschodnia i północna część powierzchni gminy jest prawie bezleśna.

Powierzchnia gruntów leśnych w gminie Dywity w 2002 r. według form własności (w ha)		
Grunty leśne publiczne w tym:	Własność SP	3800,80
	Własność gminy	19,10
	Razem	3819,90
Grunty leśne prywatne		476,50
Ogółem:		4296,40

Źródło: Rocznik Statystyczny 2003, GUS.

Skład gatunkowy lasów na terenie gminy Dywity jest dość bogaty. Drzewostany charakteryzują się dużym zmieszaniem oraz zróżnicowaniem. W części północno – zachodniej w uroczysku Bukwałd dominują wysokowartościowe drzewostany bukowe. Należą one w większości do starszych klas wiekowych i charakteryzują się domieszką świerka i dębu. Wzdłuż Łyny przeważają drzewostany sosnowe, bardzo zróżnicowane pod względem wieku. W kompleksie leśnym nad jeziorem Wadąg przeważa sosna w zmieszaniu z dębem i świerkiem.

Wśród siedlisk leśnych niewielką przewagę pod względem zajmowanej powierzchni mają siedliska borowe, w tym głównie frakcje boru mieszanego. Siedliska lasowe przeważają w północnej części gminy. Niewielkie powierzchnie zajmują siedliska podmokłe i bagienne.

Hydrologia

Wody powierzchniowe

Obszar gminy Dywity znajduje się całkowicie w dorzeczu rzeki Łyny. Przepływa ona południkowo przez środkowo – zachodnią część gminy. Największym jej dopływem jest rzeka Wadąg, płynąca równoleżnikowo w rejonie południowej części gminy. Pozostałe strugi mają znacznie mniejsze przepływy. Wśród nich dość znaczące są: Kanał Spręcowo – Różnowo i Kanał Bukwałd. Razem z Kanałem Sętał i Kanałem Tuławki strugi te zostały zaliczone do cieków podstawowych będących własnością Skarbu Państwa.

Większość obszaru gminy znajduje się poza zlewnią pojezierną. W zlewni jezior położona jest wschodnia część gminy (zlewnie jezior Wadąg i Dywity) oraz zachodni fragment jej obszaru (zlewnia jeziora Bukwałd). Ponadto środkowo – południowa część gminy znajduje się w zlewni jeziora Mosąg, przez które przepływa „Mała Łyna” – sztuczna odnoga Łyny prowadząca większość wód tej rzeki. Przez naturalne koryto tzw. „Starej Łyny” prowadzony jest na ogół tylko przepływ biologiczny.

Północno – wschodnia część gminy należy do obszarów wododziałowych. Na tym terenie bierze swój początek szereg cieków wodnych. Ich przepływy na tym obszarze są niewielkie.

Na terenie gminy Dywity zlokalizowane są następujące jeziora: Mosąg, Bukwałdzkie, Dywickie i Ługwałd. Ich cechy charakterystyczne zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Jezioro	Powierzchnia w hektarach	Głębokość w metrach (średnia/maksymalna)	Objętość w tys. m ³
Mosąg	53,3	3,2/12,0	1 746,3
Bukwałdzkie	38,3	-/14,0	-
Dywity	18,4	3,5/7,0	646,9

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dywity.

Do wschodniej granicy gminy Dywity przylega jezioro Wadąg. Ma ono powierzchnię 498,5 ha. Jego średnia głębokość wynosi 12,7 m, a maksymalna 35,5 m. Z wód tego jeziora korzysta STOMIL, który pobiera je do celów technologicznych. Ponadto w dolinie strugi Setańskiej znajduje się szereg dość dużych zbiorników wodnych o charakterze stawów.

Stan czystości wód powierzchniowych zbadano tylko na niektórych jeziorach i rzekach w gminie Dywity. Ponadto badania wykonywane są nieregularnie. Ich wyniki przedstawiają się następująco:

- Rzeka Pisa Warmińska – Jest to nazwa fragmentu rzeki Wadąg, biegnącego na odcinku od jeziora Pisz do jeziora Wadąg. Była ona badana przed ujściem do jeziora Wadąg na terenie gminy Barczewo w 1993 r. przez Wojewódzki Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska w Olsztynie. Wówczas rzeka ta prowadziła wody pozaklasowe, głównie ze względu na złą bakteriologię. Wpływ na zły stan wody miały przede wszystkim ścieki z Barczewa. Wyniki późniejszych badań zostały przedstawione poniżej w postaci tabeli. Rzeka powyżej Barczewa prowadziła wody II klasy czystości.
- Rzeka Wadąg – w 1993 roku przy ujściu do Łyny prowadziła wody III klasy czystości ze względu na złą bakteriologię. Wskaźniki fizyko – chemiczne mieściły się w normach dla klasy II. Późniejsze badania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie przedstawiały się następująco:

Nazwa przekroju	Rok badań	Km biegu rzeki	Ocena fizykochem.	Ocena sanitarna	Ocena ogólna
Powyżej Barczewa	1999	23,5	II	I	II
	2002		II	II	II
Powyżej jeziora Wadąg	1999	14,5	II	II	II
	2002		III	III	III
Powyżej ujścia do Łyny	1999	1,8	II	I	II
	2000		II	III	III
	2002		II	NON*	NON*

*NON – nieoznaczona, wody pozaklasowe.

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa warmińsko – mazurskiego w 2002 roku. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie 2002.

Stan czystości rzeki Wadąg w okresie od roku 1999 do 2002 ulegał stopniowemu pogorszeniu. Na przekroju powyżej jeziora Wadąg nastąpiła zmiana w klasyfikacji ogólnej z II klasy w 1999 r. do III w 2002 r., natomiast przy ujściu do Łyny – z II klasy w roku 1999, przez III w 2000 r. do wód pozaklasowych w 2002 r. Natomiast ocena fizykochemiczna i hydrobiologiczna w tych trzech latach badań pozostała bez zmian na poziomie II klasy czystości.

- Rzeką Łyna – Badana była w Redykajnach poniżej wylotu ścieków z miejskiej oczyszczalni ścieków w 1995 r. Woda zawierała dużą ilość biogenów. Zawartość związków fosforu i azotu pozostawała w stężeniu ponadnormatywnym. Zły był również stan sanitarny rzeki. W latach: 1999, 2001 i 2002 badania stanu czystości rzeki były przeprowadzane jedynie w punkcie kontrolnym w Stopkach na granicy państwa. Na podstawie tych badań stwierdzono, że Łyna prowadzi wody pozaklasowe. Na taką ocenę wpłynęła ponadnormatywne stężenie fosforu ogólnego, miano coli typu kałowego i chlorofil „a”.
- Jezioro Mosąg – Było objęte kompleksowymi badaniami stanu wód w latach 1981 i 1995 przez WIOŚ w Olsztynie. Przez zbiornik ten przepływa „Mała Łyna”. Teoretycznie wymiana wody w jeziorze następuje co trzy dni. W związku z tym jakość jego wód zależy niemal w pełni od jakości wód Łyny. Woda jeziora zawiera bardzo dużą ilość fosforu i azotu oraz materii organicznej. Ocena ogólna wskazuje na pozaklasową jakość wód jeziora Mosąg..
- Jezioro Dywity – Badanie akwenu zostało wykonane w 1985 r. Jego wody zaliczono wówczas do III klasy czystości ze względu na ich złą bakteriologię. Parametry fizykochemiczne mieściły się w II klasie.
- Jezioro Wadąg – Jest ono zbiornikiem umiarkowanie podatnym na degradację (II kategoria). Badania w 2002 roku przeprowadzono na dwóch stanowiskach zlokalizowanych w najgłębszej partii rynny głównej (głębokość 35,5 m) i odnogi południowej (głębokość maksymalna 29 m). Ocena ogólna wykazała obniżoną jakość wód jeziora i III klasę czystości, przy czym różnice w chemizmie wód obu stanowisk nie były duże. Podobną klasyfikację wód jeziora stwierdzono na podstawie badań WIOŚ w roku 1989. Stwierdzono jednak wówczas lepsze niż obecnie warunki tlenowe latem.

Wody podziemne

Warunki zaopatrzenia w wodę z ujęć podziemnych na terenie gminy Dywity można określić jako korzystne. Wydajność pojedynczych studni kształtuje się na poziomie 30 – 70 m³/godz. Dotyczy to terenów położonych na wschód od doliny Łyny. Zgodnie z mapą głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce obszar ten leży w obrębie zbiornika międzymorenowego nr 213 *Olsztyn*, który wymaga wysokiej ochrony. Lokalnie wydajności studni są większe. Dotyczy to ujęcia Wadąg oraz północno – wschodniej części gminy.

Bardzo ważny jest zbiornik wód podziemnych zalegający w północno – wschodniej części gminy Dywity. Rozciąga się on poza teren gminy w kierunku wschodnim, przez południową część terenu gminy Jeziorany i północną część terenu gminy Barczewo. Charakteryzuje się on dużą miąższością oraz dobrymi własnościami filtracyjnymi. Zbiornik położony jest w strefie wododziałowej i najprawdopodobniej zasila warstwy wodonośne na sąsiednich terenach. Sam zbiornik jest natomiast zasilany poprzez infiltrację wody z powierzchni terenu, prawdopodobnie przez „okna erozyjne” w wyżej położonych glinach zwałowych. W związku z tym powinien on podlegać szczególnej ochronie przed zanieczyszczeniem.

Ochrony wymaga także rejon ujęcia Wadąg ze względu na jego znaczenie i wrażliwość na zanieczyszczenie. Jest to jedno z dwóch podstawowych ujęć wody pitnej dla miasta Olsztyna. Obecnie ujęcie to jest eksploatowane z wydajnością około 23 tys. m³/dobę, mając zatwierdzone zasoby eksploatacyjne na poziomie 40 tys. m³/dobę. Jest to ujęcie bazujące głównie na czwartorzędowym poziomie wodonośnym o słabej i nieciągłej izolacji od powierzchni, podatnym na zanieczyszczenia.

Podstawowym piętrem wodonośnym w gminie Dywity jest piętro czwartorzędowe związane z plejstocenijskimi piaskami i żwirami zalegającymi zwykle na głębokościach kilkudziesięciu metrów. W części ujęć eksploatowane jest głębsze trzeciorzędowe piętro wodonośne.

Szacunkowe zasoby wód podziemnych terenu gminy Dywity zostały przedstawione w poniższej tabeli. Zakłada się, że pobór wody z ujęcia „Wadąg” w ilości 23 tys. m³/dobę w połowie obciąża zasoby gminy.

Nazwa zbiornika	Powierzchnia w km ²	Moduł w m ³ /dobę/km ²	Zsoby w tys. m ³ /dobę	Pobór wody w tys. m ³ /dobę	Stosunek poboru do zasobów w %
Zbiornik Olsztyn	149	210,0	31,3	Ujęcie Wadąg 11,5	
Czwartorzęd pozostały	12	148,6	1,8	Pozostałe ujęcia: 2,9	
Trzeciorzęd+kreda	161	11,4	1,8		
Razem			34,9	14,4	28,5

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dywity.

Z przedstawionej tabeli wynika, że pobór wód podziemnych na terenie gminy stanowi około 41% jej naturalnych zasobów dyspozycyjnych. Około 80% tego poboru jest ujmowane przez ujęcie „Wadąg”.

Wody podziemne ujmowane na terenie gminy Dywity charakteryzują się na ogół średnią jakością. Wymagają zwykle prostego uzdatnienia polegającego na zmniejszeniu zawartości żelaza i manganu.

Ponadto rejon gminy Dywity jest określany jako stosunkowo perspektywiczny w występowanie wód mineralnych o znaczeniu leczniczym. Zaleganie solanek o znaczeniu leczniczym i mineralizacji ogólnej rzędu 30-50 g/litr można się spodziewać w osadach jurajskich na głębokościach około 900 – 1200 m. Przypuszcza się, że głębiej (około 1200 – 1600 m ppt) również zalegają wody o wyższym poziomie zmineralizowania (rzędu 50 – 100 g/litr).

Wody geotermalne, tj. podziemne o temperaturze powyżej 20°C, zalegają w osadach mezozoiku i paleozoiku. Najwyższe temperatury posiadają wody zalegające w utworach kambru na głębokości około 2 km. Temperatura tych wód może wynosić do około 40°C. Są to solanki znacznie zmineralizowane – rzędu 100 – 200 g/litr. Nieznana jest ich wydajność. Wykorzystanie energii wód geotermalnych wymagałoby zastosowania pomp ciepłych.

Warunki klimatyczne

Klimat gminy Dywity posiada cechy klimatu przejściowego z mocniejszym akcentem kontynentalnego. Istnieje wielokierunkowa zmienność poszczególnych elementów

meteorologicznych. Wywołane to jest ścieraniem się wpływów kontynentalnych i morskich, rzeźbą terenu, zalesieniem oraz typami gleb o dużej absorpcji ciepła i chłodu.

Obszar gminy cechują warunki klimatyczne zbliżone do średnich dla województwa. Średnia roczna suma opadów wynosi 580 mm. Minimum przypada na luty i marzec (około 30, 31 mm), a maksimum na lipiec (około 82 mm). Średnia temperatura powietrza na terenie gminy wynosi 6,8 stopni Celsjusza. Najcieplejszym miesiącem roku jest lipiec, który charakteryzuje się średnią miesięczną temperaturą wynoszącą 17,1°C, a najzimniejszym – luty ze średnią temperaturą około -4,5°C. Średnia wilgotność względna powietrza waha się w granicach 80%. Śnieg zalega w lasach przez ponad 14 tygodni w ciągu roku. Średnio w roku notuje się 60 dni z mgłą.

Występujący na terenie gminy rozkład ciśnienia wywołuje w przeważającej mierze wiatry z kierunków zachodnich. Natomiast podczas zimy przeważają wiatry południowo-zachodnie. Wiosenna róża wiatrów, chociaż bardziej wyrównana niż zimowa, charakteryzuje się przewagą wiatrów północno-zachodnich ze znaczną częstotliwością występowania niekorzystnych dla vegetacji wysuszających wiatrów wschodnich i południowych.

Początek okresu vegetacji przypada około 10 kwietnia i trwa do około 29 października. Okres vegetacji trwa zaledwie około 190 dni. W stosunku do średniej krajowej skrócony jest także okres ze średnią temperaturą dobową powyżej 15°C, zwany okresem dojrzewania, który wynosi 60-80 dni.

Surowce mineralne

Kruszywo naturalne

Udokumentowane geologicznie zostało 5 niewielkich złóż tego surowca. Złoże *Lugwałd II* zostało wyeksploatowane. Również eksploatacja złoża *Spręcowo* została zaniechana.

Decyzja zatwierdzająca projekt zagospodarowania przestrzennego złoża kruszywa naturalnego *Lugwałd III* została wydana 28.04.1999 r. Prawo do eksploatacji złoża ma Czesław Rybak w ilościach przemysłowych:

- Q=184,1 tys. ton w kategorii C₁,
- Q=37,0 tys. ton w kategorii C₂.

Ponadto 20.03.2000 r. wydano decyzję zatwierdzającą projekt zagospodarowania kruszywa naturalnego *Lugwałd I* w ilościach przemysłowych Q=350.836,4 tys. ton. Wydano również decyzję zatwierdzającą projekt zagospodarowania złoża *Nowe Wióki* dla pana

Dariusza Giak. Została ona wydana 30.11.2000 r. i obejmuje następujące zasoby przemysłowe:

- Q=147,8 tys. ton w kategorii C₁,
- Q=62,2 tys. ton w kategorii C₂.

Decyzja z dnia 07.03.2002 r. cofnęła koncesję dla Przedsiębiorstwa Usług Transportowo – Sprzętowych „TIS” na wydobywanie kruszywa naturalnego ze złoża *Spręcowo*.

Torf

Udokumentowano i objęto koncesją eksploatacyjną jedno nieduże złożo torfu – złożo Ługwałd. Ponadto w „Inwentaryzacji złóż surowców mineralnych gminy Dywity”, opracowanym przez POLGEOL Warszawa w 1996 roku, zestawiono 119 torfowisk, które są perspektywiczne dla udokumentowania złóż torfu. Ich łączne zasoby szacunkowe wynoszą około 19 mln m³. Największe z nich występują w dolinie Łyny. Torfy te mogą być przydatne do celów rolniczych, ogrodnich i być może do celów leczniczych jako borowiny.

Kreda jeziorna

W w/w dokumencie wytypowano także 4 obszary prognostyczne występowania pokładów kredy jeziornej. Występują one w rejonach Sętała, Słup, Dywit i kolonii Dywity. Podstawą ich wytypowania były wstępne dokumentacje torfowe.

Zagrożenia środowiska

Potencjalnie zagrażające środowisku są wysypiska odpadów. Gminne wysypisko znajduje się w niedalekiej odległości od miejscowości Dywity w pobliżu Łyny na obszarze objętym wzmoczoną ochroną krajobrazu. Jest to teren po eksploatacji kruszywa. Początkowo wysypisko było użytkowane w sposób nieuporządkowany. Obecnie eksploatacja wysypiska jest nadzorowana. W sąsiedztwie wysypiska znajdują się pojedyncze zabudowania oraz kompleks działek ogrodnich.

W planie zagospodarowania przestrzennego gminy została wyznaczona jeszcze jedna lokalizacja wysypiska w rejonie wsi Plutki w północnej części gminy. Ze względu na ochronę środowiska nie budzi ona większych zastrzeżeń.

Do granic gminy przylega olsztyńska oczyszczalnia ścieków. Strefa uciążliwości obiektu o szerokości 500 m sięga także obszaru gminy Dywity. Z oczyszczalni do Łyny

odpływa około 50 tys. m³ ścieków na dobę. Są one oczyszczone mechanicznie i biologicznie. Obciążenie dla środowiska stanowią ścieki bytowe z miejscowości nieskanalizowanych położonych na terenie gminy.

Ochrony wymagają zasoby wód podziemnych ze względu na ich wrażliwość na zanieczyszczenie. Ujęcia wody bazują na poziomach wodonośnych: czwartorzędowym i trzeciorzędowym, które na większości obszaru charakteryzują się słabą i nieciągłą izolacją od powierzchni i są podatne na zanieczyszczenia. Stąd priorytetową sprawą staje się uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej na terenie gminy. Nowe wodociągi należy realizować równoległe z siecią kanalizacji sanitarnej.

Zagrożenie dla czystości powietrza atmosferycznego istnieje w zasadzie tylko w sezonie grzewczym. W stosowanych systemach grzewczych zaleca się unikać paliwa emitującego duże ilości zanieczyszczeń, w tym głównie paliwa węglowego.

Na terenach o skonfigurowanej rzeźbie gleby narażone są na erozję. Dla przeciwdziałania procesom erozyjnym wskazane jest zalesianie terenów (szczególnie tych o spadkach powyżej 18-20%). Proces erozji osłabia także stosowanie użytków zielonych i upraw wieloletnich. Powinny one być preferowane (obok zalesiania) na terenach o spadkach 10-18%. Na obszarze gminy Dywity terenów o takich spadkach nie jest dużo. Występują one lokalnie na wysoczyźnie moreny dennej.

Jednym z podstawowych problemów jest stan czystości wód powierzchniowych, który (jak wynika z badań głównych rzek – Wadąg i Łyny) jest zły. Szczególna wrażliwość dotyczy także wód jezior położonych na terenie gminy Dywity oraz jeziora Wadąg. Istnieje konieczność wysokiego stopnia oczyszczania ścieków odprowadzanych do wód rzeki Pisa Warmińska (docelowo Wadąg) oraz do Łyny.

Formy ochrony przyrody

Pomniki przyrody

Ochroną objęte są następujące obiekty:

- głaz na szczycie wzgórza morenowego w leśnictwie Buki oddział 41. Jest to szary granit grubokrystaliczny. Wymiary głazu są następujące: wysokość – 1,4 m, obwód – 950 cm. Numer pomnika według rejestru wojewódzkiego – 287.
- cztery głazy zlokalizowane około 1,5 km od wsi Wadąg. Są to dwa granity, granitognejs i kwarcyt jotnicki. Wysokość głazów wynosi od 0,5 do 1 m, obwód: 280 – 400 cm. Numer pomnika – 378.

- trzy dęby i lipa o trzech pniach na terenie grodziska – nieczynnego cmentarza w Barkwiedzie. Wysokość drzew od 20 do 24 m. Obwód pni wynosi od 385 do 480 cm. Numer pomnika według rejestru wojewódzkiego – 401.
- jałowiec o 7 pniach zlokalizowany koło wsi Brąswałd około 700 m na zachód od elektrowni wodnej w oddziale nr 49. Wysokość drzewa wynosi 5 m, obwód jego pni wynosi 30 – 40 cm. Numer pomnika według rejestru wojewódzkiego – 498.

Obszary chronionego krajobrazu

Teren gminy objęty jest na znacznej powierzchni obszarami chronionego krajobrazu ustanowionymi rozporządzeniem nr 53/98 Wojewody Olsztyńskiego z 16 czerwca 1998 roku. Dolina Lyny, rejon Bukwałdu, znaczna powierzchnia południowej części terenu gminy oraz doliny strug: Rożnowsko – Spręcowskiej i Sętalskiej zostały objęte obszarem chronionego krajobrazu ochrony wzmożonej. Na tym terenie powinno się zachować szczególnie dbałość o estetykę krajobrazu. Należy także unikać stosowania w przemyśle i rolnictwie form działalności uciążliwych dla środowiska.

Część wschodnia terenu gminy została zaliczona do obszarów chronionego krajobrazu objętych ochroną umiarkowaną ze względu na położone w granicach zlewni pojeziernej jeziora Wadąg. Są to obszary bezpośredniego oddziaływania na jeziora. Zagospodarowanie tych terenów powinno mieć na uwadze ograniczenie negatywnego wpływu na ekosystemy jezior.

Pod względem hydrograficznym północno – wschodnia część terenu gminy kwalifikuje się do uznania za strefę wododziałową i źródłiskową. Z mocy w/w rozporządzenia Wojewody Olsztyńskiego nr 53/98 również strefa ta została włączona do obszarów chronionego krajobrazu ochrony umiarkowanej (tereny źródłiskowe i wododziałowe). Na tych terenach pożądane są działania mające na celu opóźnianie odpływu wód, a są to m. in. zalesienia, zadrzewienia śródpolne i tworzenie zbiorników małej retencji.

Ponadto miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Dywity z 1993 roku wyznaczył strefy ochrony krajobrazu: wzmożoną (I stopnia) i umiarkowaną (II stopnia). Strefa I stopnia obejmuje dolinę Lyny i rejon jeziora Wadąg. Natomiast strefa II stopnia obejmuje rejon Bukwałdu i południowej części gminy Dywity. Na tych terenach obowiązują postanowienia planu miejscowego dotyczące m. in. ograniczenia w uciążliwości zakładów przemysłowych i ferm zwierzęcych i w sytuowaniu zabudowy.

Strefy ochrony jezior

Wszystkie jeziora znajdujące się na terenie gminy Dywity są położone w obrębie obszarów chronionego krajobrazu ustanowionych rozporządzeniem Wojewody Olsztyńskiego nr 53/98. Na mocy tego rozporządzenia obowiązują w nich strefy ochronne: ochrony bezpośredniej i pośredniej.

Strefa ochrony bezpośredniej wynosi co najmniej 100 m od brzegów jezior. Dotyczy ona także cieków położonych na obszarach chronionego krajobrazu. W tym przypadku szerokość strefy wynosi co najmniej 50 m od brzegów tych cieków. W obrębie strefy ochrony bezpośredniej obowiązuje zakaz stawiania obiektów budowlanych, ogródków działkowych. Preferuje się istnienie trwałej zieleni.

Strefa ochrony pośredniej dotyczy wszystkich jezior w obrębie na terenie gminy Dywity. Jej szerokość jest zależna od konfiguracji terenu, sposobu jego zagospodarowania i budowy podłoża. Wynosi ona przeważnie od 100 do 200 m licząc od granicy strefy ochrony bezpośredniej, osiągając maksymalnie 380 m szerokości. W strefie tej obowiązują ograniczenia dotyczące lokalizacji obiektów szkodliwych dla środowiska lub mogących pogorszyć jego stan, składowisk odpadów, dużych parkingów itp. obiektów wymienionych w w/w rozporządzeniu.

Ochrona ujęcia „Wadąg”

Strefa ochrony ujęcia „Wadąg” utworzona została decyzją Wojewody Olsztyńskiego z dnia 28 stycznia 1983 roku. Obejmuje ona teren w promieniu 90 m od każdej studni ujęcia (10 m pasa ochrony bezpośredniej i dodatkowo 80 m pasa ochrony pośredniej) oraz pas wód przybrzeżnych jeziora przyległych do ujęcia o szerokości 80 m. Na terenie strefy ochronnej ujęcia obowiązuje między innymi zakaz przebywania osób nie związanych z obsługą i eksploatacją ujęcia.

Ponadto w związku z ochroną ujęcia ustanowiona została strefa ochronna jeziora Wadąg. Zgodnie z zarządzeniem Wojewódzkiej Rady Narodowej w Olsztynie z dnia 30 września 1982 roku obejmuje ona:

- jezioro Wadąg (obowiązuje ograniczenie w używaniu łodzi z silnikami spalinowymi oraz w połowie ryb),
- przybrzeżny pas terenu wokół jeziora o szerokości 100 m od linii brzegowej oraz wyspy na jeziorze (obowiązuje tu m. in. zakaz lokalizowania obiektów budowlanych oraz stosowania i składowania nawozów mineralnych, a także lokalizowania szamb, zbiorników gnojowicy i przyzmu obornika),

- teren o szerokości 500 m licząc od granicy przybrzeżnego pasa terenu wokół jeziora (zabrania się tu lokalizowania ferm przemysłowych, osiedli mieszkaniowych typu wielorodzinnego i ośrodków wczasowych).

Pomimo wprowadzenia w/w prawnych form ochrony ujęcia, nie jest ono w pełni zabezpieczone przed zanieczyszczeniem. Strefa ochrony pośredniej ujęcia „Wadąg”, według „Projektu strefy ochrony” opracowanego przez POLGEOL Warszawa w 1997 roku, powinna obejmować między innymi miejscowości Myki i Zalbki oraz teren na południe od Szypr. W strefie tej postulowane są zakazy:

- wprowadzania ścieków do wód podziemnych i powierzchniowych oraz rolniczego wykorzystywania ścieków,
- stosowania nawozów sztucznych i chemicznych środków ochrony roślin w ilościach przekraczających możliwości sorpcyjne,
- budowy osiedli mieszkaniowych,
- przechowywania i składowania odpadów promieniotwórczych, lokalizowania magazynów produktów ropopochodnych i innych substancji chemicznych oraz rurociągów do ich transportu,
- wydobywania kopalin, wykonywania wykopów i odwodnień,
- intensywnej gospodarki przemysłowej i rolniczej,
- lokalizowania cmentarzy i grzebania zwierząt,
- urządzania parkingów i mycia pojazdów mechanicznych.

Lasy ochronne

Znaczna część kompleksów leśnych rosnących na obszarze gminy Dywity została uznana za lasy ochronne. W Nadleśnictwie Olsztyn obowiązuje status lasów ochronnych wprowadzonych planem urzędnictwa gospodarstwa leśnego według stanu na 1 stycznia 1995 roku. Zgodnie z tym dokumentem lasy wodochronne występują w rejonie jeziora Wadąg. W południowej części gminy wyznaczono lasy ochronne ze względu na bliskość dużego miasta – Olsztyna.

Zasobny zbiornik wód podziemnych o słabej i nieciągłej izolacji od powierzchni

Ochrona tego zbiornika została wprowadzona postanowieniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Dywity. Dotyczy ona północno – wschodniej części gminy. Obowiązuje tu zakaz lokalizacji obiektów mogących spowodować zanieczyszczenie

wód podziemnych. Organizowanie gospodarki ściekowej w sposób mogący spowodować przedostawanie się ścieków do gruntu powinno być poprzedzone badaniami geologicznymi z oceną wpływu na stan wód podziemnych.

Strefa ekologicznego korytarza rzeki Łyny

Wprowadzona została postanowieniami miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Dywity. Obejmuje ona tereny wzdłuż rzeki Łyny o szerokości około 100 – 150 m. Na terenie korytarza obowiązuje zakaz lokalizacji wszelkich obiektów z wyjątkiem służących turystyce wodnej i urządzeń technicznych przywodnych.

W koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA dolina Łyny spełnia funkcję korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym. Według tej koncepcji korytarz Łyny należałoby traktować szerzej niż jest to określone w planie gminy. Powinien on obejmować dolinę Łyny z przyległymi terenami sandrowymi o wysokiej lesistości, tj. pas o szerokości około 1,5 – 2,5 km.

Strefa ekologicznego systemu obszarów chronionych

Strefa ta została wyznaczona w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy Dywity. Obejmuje ona północno – wschodnią część gminy. Są to tereny zlewni jeziora Wadąg i zasobnego zbiornika wód podziemnych o słabej i nieciągłej izolacji od powierzchni. W obrębie tej strefy plan wprowadza ograniczenia w lokalizacji uciążliwych inwestycji.

3. Dziedzictwo kulturowe i turystyka

Zabytki znajdujące się na terenie gminy Dywity są następujące:

- Barkweda – młyn wodny, krzyż przydrożny, kaplica rodowa, zabudowa dawnego folwarku, willa nr 1 i 2, budynek dawnego zajazdu, budynek nr 5, cmentarz ewangelicki, grodzisko,
- Brąswald – kościół parafialny p.w. św. Katarzyny, neogotycki wraz z ogrodzeniem cmentarza przykościelnego z XIX wieku, zabudowa mieszkalno – gospodarcza nr 16, kapliczki przydrożne z XVIII i XIX wieku, stanowisko archeologiczne – grodzisko,

- Bukwałd – kościół filialny p.w. św. Józefa murowany z XIX wieku, dwie kapliczki przydrożne neogotyckie z XIX i XX wieku, drewniany krzyż, kurhan, cmentarzysko, grodzisko, osada bagienianna,
- Dywity – kościół neogotycki z 1894 roku p.w. św. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza z gotycką wieżą i ogrodzeniem, kapliczka z dzwonniceką, dwie kapliczki przydrożne, drewniana chata nr 8 z I poł. XIX wieku,
- Frączki – kościół neogotycki murowany z XIX wieku p.w. św. Marii Magdaleny, pięć kapliczek przydrożnych murowanych z XVIII i XIX wieku, plebania z XIX wieku,
- Gady – jedna kapliczka przydrożna murowana,
- Gradki – kapliczka przydrożna murowana (przy drodze do Frączek),
- Kieżliny – murowana kapliczka z końca XIX wieku z dzwonniceką,
- Myki – dwie kapliczki przydrożne z XIX wieku,
- Nowe Włóki – sześć kapliczek przydrożnych murowanych z XIX wieku,
- Redykajny – kapliczka przydrożna z XIX wieku, zabudowa mieszkalna – gospodarcza nr 12 z XIX wieku,
- Rozgity – dwie kapliczki przydrożne murowane z XIX wieku,
- Różnowo – dwie kapliczki przydrożne murowane z XIX wieku,
- Setał – kościół parafialny murowany neogotycki p.w. św. Mikołaja, ogrodzenie cmentarza przykościelnego, cmentarz ewangelicki – zabytek archeologiczny, trzy kapliczki przydrożne murowane neogotyckie z końca XIX wieku, chałupa drewniana nr 30 z XIX wieku oraz stanowiska archeologiczne (grodzisko i kurhan)
- Słupy – stanowisko archeologiczne – grodzisko i średniowieczny gródek stożkowy,
- Spręcowo – chałupa nr 18 z XX wieku,
- Tuławki – kaplica filialna murowana, barokowa z około XVIII wieku p.w. św. Michała Archanioła z drewnianą wieżą,
- Wadąg – dwie kapliczki przydrożne z XIX wieku.

Obiekty kubaturowe wymagają ochrony oraz rewitalizacji, niektóre budynki również konserwacji. Stanowiska archeologiczne są poddane bezwzględnej ochronie.

Na terenie gminy w pełni zachował się XIX-wieczny układ dróg. Niewielkie zmiany polegają na zmianie klasy drogi lub przystosowaniu drogi do współczesnych zasad bezpieczeństwa jazdy. Niektóre drogi straciły swoją dawną ważność i są praktycznie

nieużywane. Prawdopodobnie znaczna część dróg posiada metrykę średniowieczną. Cechą charakterystyczną dla tras warmińskich są przydrożne aleje pochodzące głównie z drugiej połowy XIX wieku i początku XX wieku. Są to przede wszystkim aleje klonowe i lipowe z domieszką innych gatunków drzew (jesionów i brzoź). Zachowały się one w dużych fragmentach wzdłuż dróg o znaczeniu lokalnym.

Obszar gminy nie posiada pełnego rozpoznania pod względem archeologicznym. Jest nim objęta około połowa terytorium gminy w okolicach wsi Bukwałd, Brąswałd, Redykajny, Pistki, Dywity, Dągi, Kieźliny i Wadąg.

Cechą charakterystyczną terenu gminy, podobnie jak całej Warmii, są liczne kapliczki przydrożne. Były one wznoszone w pobliżu zagrod i przy drogach.

Obecnie na terenie gminy istnieją następujące obiekty obsługi turystów (na podstawie danych z Urzędu Gminy w Dywitach):

1. pensjonaty:

- Pensjonat „Zajazd Napoleona” w Ługwałdzie, własność państwa Aliny i Alfreda Prusik, maksymalnie 24 miejsca całoroczne, 4 sezonowe,
- Pensjonat „Srebrny Pensjonacik” w Ługwałdzie, własność pana Tadeusza Srebrnowskiego, posiada 11 miejsc całorocznych.

2. gospodarstwa agroturystyczne:

- gospodarstwo agroturystyczne w Redykajnach, własność pani Magdaleny Hincman, maksymalnie 10 miejsc, w tym 4 są całoroczne,
- Pokoje Gościnne „Czapla” w Ługwałdzie, własność pana Mieczysława Dudko, miejsce dla 12 osób, czynne cały rok,
- gospodarstwo „U Krysi” w Różnowie, własność pani Krystyny Scharnowskiej, całoroczne miejsce dla 3 osób,
- gospodarstwo agroturystyczne w Sętału, własność pani Marii Szmidt, miejsce całoroczne dla 9 osób,
- gospodarstwo agroturystyczne „Pod Klonami” w Ługwałdzie, własność pana Henryka Pogorzelskiego, posiada 10 miejsc całorocznych,
- gospodarstwo agroturystyczne w Dąbrówce Wielkiej, własność Agnieszki i Pawła Bednarczyków, posiada 4 miejsca całoroczne,
- gospodarstwo agroturystyczne w Bukwałdzie, własność pana Tomasza Kardacza, domek letniskowy posiada 4 miejsca sezonowe,

- gospodarstwo agroturystyczne w Kieźlinach, własność Haliny i Kazimierza Łojewskich, posiada 6 miejsc całorocznych,
- gospodarstwo agroturystyczne w Redykajnach, własność Krystyny Olszewskiej, posiada 6 miejsc sezonowych.

Obiekty noclegowe na terenie gminy:

Rok	Obiekty noclegowe ogółem	Ilość miejsc	
		ogółem	w tym całorocznych
1996r.	2	24	b.d.
1997r.	2	31	25
1998r.	3	20	b.d.
1999r.	5	51	36
2000r.	2	28	24
2001r.	3	34	24
2002r.	1	24	24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przez teren gminy Dywity przebiegają:

- szlak kajakowy o znaczeniu krajowym na rzece Łyna,
- „Kopernikowski Szlak” turystyczny o znaczeniu ogólnokrajowym – przebiega przez Brąswałd i Barkwedę,
- trasa rowerowa „czerwona” – Dywity – Lipniak – Barkweda – Bukwałd – Buki – Pistki – Spręcowo – Brąswałd – Ługwałd – Dywity,
- trasa rowerowa „zielona” – Dywity – Ługwałd – Różnowo – Sętał – Dąbrówka Wielka – Kolonia Gady – Różnowo – Dągi – Dywity.

4. Zagospodarowanie przestrzenne

4.1 Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego

Główne czynniki kształtujące możliwości rozwoju gminy Dywity to:

- zakres wymaganej prawnej ochrony środowiska przyrodniczego,
- położenie znacznej części gminy w obszarze chronionego krajobrazu,

- położenie znacznej części gminy w projektowanej sieci ECONET-POLSKA,
- występowanie różnorodnych zasobów i walorów przyrodniczych,
- warunki fizjograficzne,
- istniejące przeobrażenia i procesy degradacji środowiska.

Teren gminy Dywity charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi. Jest to wynikiem urozmaiconej rzeźby terenu, siedlisk roślin i zwierząt, istnienia jezior, rzek, strumieni.

Na terenie gminy, ze względu na lokalne występowanie stosunkowo dużych deniwelacji, istnieje zagrożenie erozji gleb.

Według koncepcji krajowej sieci ekologicznej EKONET-POLSKA gmina Dywity należy do obszarów istotnych ze względu na ich wpływ na funkcjonowanie środowiska naturalnego. Szczególnie dotyczy to doliny Łyny, która spełnia funkcję korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym.

Występujące na terenie gminy Dywity obszary chronionego krajobrazu, ochrony wzmożonej i umiarkowanej, ustanowione Rozporządzeniem Wojewody Olsztyńskiego z 1998 roku, obligują zarówno mieszkańców jak i turystów do ochrony walorów środowiska naturalnego.

Obszary objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody, ustawy o lasach oraz ustawy o ochronie gruntów podlegają zagospodarowaniu zgodnie z zapisami tych przepisów prawnych. Ponadto przepisy prawa o poziomie krajowym przekładają się na ustalenia prawa lokalnego w postaci Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego gminy Dywity.

Ponadto znaczną część gminy zajmują obszary zlewni pojeziernej. Konieczność ochrony jezior przed degradacją powoduje ograniczenia w gospodarowaniu tymi terenami. Są one objęte ochroną w ramach obszarów chronionego krajobrazu.

Przeobrażenia i degradacja środowiska gminy są związane z degradacją jakości wód powierzchniowych na skutek zanieczyszczenia poprzez:

- rozproszone zrzuty ścieków w wiejskich jednostkach osadniczych,
- spływy powierzchniowe z powierzchni rolniczych,
- spływy z dróg.

Powstrzymanie dalszej degradacji środowiska związane jest z:

- dbałością o gospodarkę wodno-ściekową całej gminy,

- prowadzeniem odpowiednich prac agrotechnicznych na obszarach zagrożonych erozją,
- w sposobie gospodarowania wskazane jest wykluczenie stosowania środków chemicznych na rzecz wdrażania rolnictwa ekologicznego

4.2 Infrastruktura techniczna

Gospodarka wodna

Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę, ujęcia wody, stacje uzdatniania wody i sieci wodociągowe w miejscowościach położonych na terenie gminy Dywity według stanu na dzień 18.05.2004 r. są następujące:

- ujęcie wody, S.U.W. Dywity zaopatruje w wodę wieś Dywity i kol. Różnowo - długość sieci 15,1 km;
- ujęcie wody, S.U.W. Bukwałd zaopatruje w wodę wieś Bukwałd - długość sieci 1,8 km;
- ujęcie wody, S.U.W. Ługwałd zaopatruje w wodę wieś Ługwałd, Brąswałd, Redykajny, spięcie z siecią wodociagową Dywity - długość sieci 23,9 km;
- ujęcie wody, S.U.W. Różnowo zaopatruje w wodę wieś Różnowo, kolonię i osiedle Różnowo - długość sieci 8,9 km;
- ujęcie wody, S.U.W. Sętał zaopatruje w wodę wieś Sętał, Spręcowo, Nowe Włóki, Rozgity, Dąbrówkę Wielką - długość sieci 24,4 km;
- ujęcie wody, S.U.W. Gradki zaopatruje w wodę wieś Gradki i Frączki - długość sieci 10,1 km;
- ujęcie wody, S.U.W. Tuławki zaopatruje w wodę wieś Tuławki i Gady - długość sieci 9,4 km;
- ujęcie wody, S.U.W. Słupy zaopatruje w wodę wieś Słupy - długość sieci 2,9 km;
- sieć wodociagowa Os.Leśne spięcie dł.0,7km
- ujęcie wody, S.U.W. Barkweda zaopatruje w wodę wieś Barkweda - długość sieci 2,1 km;
- sieć wodociagowa zaopatruje Myki, Zalbki, Wadąg - długość sieci 3,0 km, woda kupowana z Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Olsztynie;

- sieć wodociągowa zaopatruje ul. K. Baczyńskiego w Kieźlinach - długość sieci 0,9 km, woda kupowana od Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Kieźlinach.

Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej wynosi 103,2 km, a długość przyłączy wodociągowych – 26,5 km. Roczna sprzedaż wody wynosi ok. 231900 m³.

Wszystkie większe miejscowości na terenie gminy powiadają wiejskie albo zbiorcze ujęcia wody i są zwodociągowane siecią rozdzielczą lub przesyłową. Wydajność istniejących ujęć wody jest wystarczająca do zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz przedsiębiorstw.

Gospodarka ściekowa

Na terenie gminy Dywity kilometraż sieci kanalizacyjnej, w porównaniu do istniejącej sieci wodociągowej, jest stosunkowo niewielki. Zorganizowana gospodarka ściekowa prowadzona jest w południowej części gminy. Przedstawia się ona następująco:

- kanalizacja sanitarna w Słupach, przepompownia w Słupach - długość sieci 7,3 km;
- kanalizacja sanitarna w Kieźlinach, przepompownia w Kieźlinach - długość sieci 3,3 km;
- kanalizacja sanitarna w Dywitach, przepompownia w Dywitach - długość sieci 12,4 km;
- kanalizacja sanitarna w Różnowie, 6 przepompowni w Różnowie – długość sieci 11,8 km.
- kanalizacja sanitarna w Ługwałdzie, 3 przepompownie-długość sieci 8,2 km.

Długość sieci sanitarnej bez przykanalików wynosi 43,0 km, długość przykanalików 6,1 km. Ścieki odprowadzane są kolektorem na miejską oczyszczalnię ścieków gminy Olsztyn w ilości ok. 122600 m³ rocznie.

Na terenie pozostałych miejscowości brak jest zorganizowanego systemu oczyszczania ścieków, a gospodarka ściekowa oparta jest na zbiornikach bezodpływowych, które często są nieszczelne. Z uwagi na położenie gminy, budowę geologiczną, walory przyrodnicze i krajobrazowe należy dążyć do skanalizowania gminy w stopniu maksymalnym.

Gospodarka odpadami

Gminne składowisko odpadów komunalnych położone jest w południowo – zachodnim krańcu gminy, w odległości 1 km na północ od ujścia rzeki Wadąg do Łyny i około 1,5 km na południowy – wschód od wsi Dywity. Składowisko znajduje się na Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Środkowej Łyny ustanowionego rozporządzeniem Wojewody Warmińsko – Mazurskiego Nr 21 z dnia 14 kwietnia 2003 r. Z trzech stron (północnej, wschodniej i południowej) sąsiaduje z terenem leśnym, na południowy – wschód znajdują się ogródki działkowe.

W 1996 roku opracowano koncepcję uporządkowania składowiska na podstawie przeprowadzonej oceny jego oddziaływania na środowisko. Wykonano badania hydrochemiczne, na podstawie których wyciągnięto wnioski, że składowisko nie zagraża jakości wód powierzchniowych oraz nie ma znacznego wpływu na środowisko.

Składowisko gminne posiada Przegląd Ekologiczny oraz zatwierdzoną instrukcję eksploatacji. Kwalifikuje się ono do zamknięcia. Planowany termin zamknięcia to trzeci kwartał 2006 r.

Składowisko posiada powierzchnię około 3 ha, z czego powierzchnia składowania wynosi około 1ha. Według szacunkowych danych zgromadzono na nim odpady w ilości 10 – 15 tys. m³ (dane z roku 2002). Jest ono wypełnione na poziomie około 70%.

Na terenie gminy Dywity około 53% mieszkańców jest objętych zorganizowanym odbiorem odpadów. Odpady są gromadzone w:

- 57 pojemnikach do segregacji odpadów,
- 1085 pojemnikach o pojemności 110 litrów do gromadzenia odpadów zmieszanych,
- 11 pojemnikach o pojemności 1100 litrów do gromadzenia odpadów zmieszanych,
- 19 zestawach do selektywnej zbiórki odpadów.

W wyniku selektywnej zbiórki odpadów w gminie Dywity uzyskuje się rocznie około 6,3 tony papieru, 6,9 tony plastiku i 17,2 tony szkła.

Gospodarka ciepła

Na terenie gminy Dywity znajdują się kotłownie lokalne na paliwa stałe zaopatrujące w ciepło budownictwo wielorodzinne. Pozostała zabudowa mieszkaniowa ogrzewana jest w sposób indywidualny z wykorzystaniem:

- kotłowni na paliwo stałe – przeważnie w starszych budynkach,

- kotłownie na gaz ziemny – nowe budownictwo mieszkaniowe w rejonie Dywit, Kieźlin, Wadąga i Słup,
- pozostała część mieszkańców gminy (zabudowa jednorodzinna) wykorzystuje gaz płynny PROPAN, olej opałowy lub paliwo stałe.

W obiektach użyteczności publicznej ogrzewanie odbywa się z wykorzystaniem:

- gazu ziemnego – w Urzędzie Gminy w Dywitach, Szkole podstawowej i Gimnazjum w Dywitach, w Gminnym Ośrodku Kultury, Przedszkolach w Dywitach i Kieźlinach,
- oleju opałowego – w Szkołach Podstawowych we Frączkach i Spręcowie,
- paliwa stałego – w Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Tuławkach,
- miazgi węglowej – w Szkole Podstawowej i Przedszkolu w Bukwałdzie,
- trocin – w Przedszkolu w Słupach (z kotłowni prywatnej).

Ponadto w ramach adaptacji budynku po byłej Szkole Rolniczej na Szkołę Podstawową przewidziana jest kotłownia ekologiczna na zrząbki.

Gospodarka gazowa

Przez teren gminy Dywity przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia o średnicy 150 mm PE relacji Olsztyn – Bartoszyce. Na terenie gminy sześć miejscowości jest zaopatrywanych w gaz przewodowy poprzez stacje redukcyjne I i II stopnia zlokalizowane w:

- I stopnia – w miejscowości Wadąg znajduje się jedyna na terenie gminy tego typu stacja redukcyjna o przepustowości 600 m³/godzinę, z której zaopatrywane są w gaz poprzez sieć średniego ciśnienia miejscowości Wadąg, Kieźliny, Myki, Zalbki, Słupy oraz Dywity,
- II stopnia – w miejscowościach Słupy oraz Dywity znajdują się tego typu stacje redukcyjne i w obu w/w wsiach mieszkańcy są zaopatrywani w gaz poprzez sieć niskiego ciśnienia.

Gaz dostarczany poprzez sieć gazową na terenie gminy Dywity jest wykorzystywany do celów bytowo – gospodarczych oraz grzewczych.

Długość czynnych sieci uzbrojenia terenu

Rok	Sieć wodociągowa w km	Sieć kanalizacyjna w km	Sieć gazowa w km
1996r.	93,4	21,1	b.d.
1997r.	98,9	21,6	b.d.
1998r.	100,2	21,6	b.d.
1999r.	117,7	21,6	b.d.
2000r.	112,8	22,3	26,4
2001r.	119,1	26,8	45,2
2002r.	128,2	31,3	29,7
2003r.	103,2	43,0	29,7

Źródło: GUS.

Elektroenergetyka

Obszar gminy Dywity zlokalizowany jest na terenie działania Zakładu Energetycznego S.A. w Olsztynie w Rejonie Energetycznym Olsztyn. Zaopatrzenie w energię elektryczną odbywa się ze stacji węzłowej GPZ OLSZTYN I 220/110/15 kV pracującej w relacji linii 220 kV Włocławek Azoty – Ostrołęka. Stacja ta wyposażona jest w dwusystemową rozdzielnię 15 kV, z której wyprowadzane są linie rozdzielcze 15 kV przebiegające przez teren gminy Dywity, drugostronnie włączone do GPZ 110/15 Dobre Miasto, GPZ 110/15 kV Barczewo. Linie te posiadają szereg odgałęzień pokrywających swym zasięgiem obszar gminy. Energia elektryczna do odbiorców doprowadzana jest w większości poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV promieniowo podłączone od sieci rozdzielczej 15 kV.

Na terenie gminy zlokalizowane są trzy elektrownie wodne włączone do systemu energetycznego województwa eksploatowane przez Zakład Energetyczny S.A. w Olsztynie. Są to elektrownie Wadąg, Lyna i Brąswald.

Przez teren gminy przebiegają linie napowietrzne wysokiego napięcia 110 kV, stanowiące ważny element sieci rozdzielczej województwa warmińsko – mazurskiego. Jest to linia WN 110 kV relacji Mątki – Olsztyn I, linia WN 110 kV Olsztyn I – Dobre Miasto i linia WN 110 kV Olsztyn I – Olsztyn Zachód.

Zarówno konfiguracja sieci elektroenergetycznej jak i stan urządzeń zasilających zapewnia dużą dyspozycyjność i duże możliwości przesyłowe, gwarantujące właściwe zabezpieczenie potrzeb elektroenergetycznych gminy Dywity. Ewentualne plany inwestycyjne, wymagające zabezpieczenia elektroenergetycznego, można realizować po

wykonaniu lokalnych dowiązań do istniejącej sieci SN 15 kV i wybudowaniu stacji 15/0,4 kV w zależności od potrzeb.

Komunikacja

Sieć drogowa

Strukturę układu komunikacyjnego na terenie gminy Dywity stanowią:

- układ nadrzędny oparty na drodze krajowej nr 51 Olsztynek (droga krajowa nr 7) – Olsztyn – Dywity – Lidzbark Warmiński – Bezledy (granica państwa) – III klasy technicznej,
- układ podstawowy oparty na drogach powiatowych: Olsztyn – Tuławki – Dobre Miasto, Dywity – Bukwałd – Dobre Miasto, Barczewo – Tuławki – Spręcowo, Barczewo – Różnowo – Sętań – do drogi wojewódzkiej nr 51, Gradki – Frączki – Jeziorany (są to drogi V klasy technicznej),
- układ uzupełniający oparty na drogach gminny i wewnętrznych.

Stan techniczny dróg układu podstawowego jest średni, a miejscami zły. Nie odpowiada wymogom technicznym przewidzianym dla V klasy technicznej. Często drogi nie posiadają urządzonej nawierzchni, brakuje systemu odwadniania. Układ uzupełniający stanowią drogi w większości nieurządzone.

Charakterystyka dróg powiatowych przebiegających przez gminę Dywity przedstawia się następująco:

Nr ewidencyjny	Trasa	Długość całkowita w km	Długość w gminie w km
26129	Mątki – Podlejki – Bukwałd	5,890	1,810
26130	Jonkowo – Mątki – Kajny – Barkweda	6,903	0,587
26131	Dywity – Brąswałd – Barkweda – Bukwałd – Garzewko	13,890	12,720
26169	Tuławki – Tęguty – Szynowo – Maruny	8,778	3,032
26170	Barczewo – Barcz. Bór – Dąbrówka Mała – Błędowo – Barczewko – Różnowo – Dywity	15,560	6,177

26173	Droga 51 (Dywity) – Kieźliny – Wadąg	1,786	1,480
26174	Olsztyn – Wadąg – Słupy – Gady – Tuławki – Gradki – Jesionowo – Podleśna – droga 51	17,388	14,392
26175	Barczewko – Gady	3,227	1,058
26176	Tuławki – Bukowina – Radosty – Lamkowo	8,708	3,667
26177	Spręcowo – Sętał – Nowe Włóki – Tuławki	11,020	11,020
26178	Różnowo – Dąbrówka Wielka – droga 26177 (Nowe Włóki)	5,560	5,560
26179	Różnowo – Rozgity – Sętał	4,835	4,835
26180	Orzechowo – Podleśna – Kabikiejny Górne – droga 26177 (Sętał)	9,800	1,210
26520	Jeziorany – Frączki – Gradki	14,445	4,978
26590	Radostowo – Studzianka – Frączki	4,125	0,492
Razem długość w km:		131,915	73,018

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dywity.

Powiatowa Służba Drogową w Olsztynie do szczególnie niebezpiecznych odcinków dróg na terenie powiatu olsztyńskiego zaliczyła między innymi:

- duże spadki występujące na drogach nr 26131 Dywity – Garzewko i 26170 Barczewo – Dywity (w miejscowości Różnowo),
- most drogowy nad rzeką Wadąg na trasie Olsztyn – Dywity.

Charakterystyka dróg gminnych:

Nr ewidencyjny	Nazwa drogi gminnej	Długość w km
2625001	Spręcowo – Brąswald	4,0
2625002	Brąswald – Redykajny	1,5
2625003	Dywity – Ługwałd	2,0
2625004	Spręcowo – Rozgity	2,3
2625005	Dąbrówka Wielka – Sętał	3,0
2625007	Gady – Dąbrówka Wielka	2,2
2625008	Tuławki – Frączki	3,6
2625009	Tuławki – nr 26250900 (k. Bukowiny)	2,5
2625011	Nowe Włóki – Plutki	2,3
2625012	Frączki – Radosty	3,5

2625013	Sętal –Plutki	3,0
2625014	Bukwałd – Różynka	4,0
2625015	Barkweda – Cerkiewnik	5,5
2625017	Gady - Łaguty	3,5
Razem długość dróg gminnych w km		42,9

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dywity.

Poza ewidencją znajdują się drogi wewnętrzne stanowiące dojazdy do pól, lasów, ulice na osiedlach mieszkaniowych, dojazdy do obiektów użytkowanych przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą.

Ponadto w drodze powiatowej nr 26131 Dywity – Bukwałd – Garzewko istnieją dwa mosty na rzece Łyna. Są one zlokalizowane w miejscowości Barkweda oraz obok wypływu Łyny z jeziora Mosąg. Jeden z nich jest w stanie dobrym ze względu na niedawną modernizację. Drugi nie jest normatywny ze względu na nośność i zły stan techniczny.

W miejscowości gminnej ulice: Różana, Kwiatowa, Łąkowa, Sportowa, Okrągła oraz część ulicy Spółdzielczej wraz z placami wokół Urzędu Gminy posiada nawierzchnię wykonaną z polbruków.

Komunikacja kolejowa

Przez zachodnią część gminy Dywity przebiega linia kolejowa relacji Gutkowo – Braniewo. Jest to linia drugorzędna. W Barkwedzie znajduje się przystanek kolejowy z nazwą Bukwałd. Nie przewiduje się rozbudowy linii.

W Barkwedzie znajduje się wiadukt kolejowy na trasie w/w linii kolejowej. Z uwagi na skrajnie, posiada on nienormatywną szerokość.

4.3 Własność nieruchomości

Struktura władania nieruchomościami w gminie Dywity w 1998 roku przedstawiała się następująco:

L.p.	Nazwa grupy rejestrowej	Powierzchnia ogólna gruntów w hektarach
1	Grunty Skarbu Państwa	6301
1.1	Grunty wchodzące w skład zasobu AWRSP	1812
1.2	Grunty PGL	4045
1.3	Grunty w trwałym zarządzaniu państwowych jednostek organizacyjnych z wyłączeniem gruntów PGL	411
1.4	Pozostałe grunty Skarbu Państwa	33
2	Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	28
3	Grunty państwowych osób prawnych	9
4	Grunty gmin i związków międzygminnych	590
4.1	Grunty tworzące zasób gruntów komunalnych	300
4.2	Grunty komunalne w zarządzie lub posiadaniu jednostek organizacyjnych gmin i związków międzygminnych	14
4.3	Pozostałe grunty gmin i związków międzygminnych	276
5	Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	15
6	Grunty komunalnych osób prawnych	34
7	Grunty osób fizycznych	7094
7.1	Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych	6698
7.2	Grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	396
8	Grunty spółdzielni	2048
9	Grunty kościołów i związków wyznaniowych	32
Łączna powierzchnia gruntów gminy Dywity		16068

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dywity.

Obecnie władanie nieruchomościami w gminie, w stosunku do roku 1998, nieco się zmieniło. Obrazuje to poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogólna gruntów w hektarach
Grunty Skarbu Państwa, w tym	5530
Agencja Nieruchomości Rolnych	1067
Lasy Państwowe	4129
Zasób Nieruchomości Rolnych SP	109
Agencja Mienia Wojskowego	31
pozostałe grunty SP	194
Grunty gminne	572
Grunty powiatowe	31
Grunty osób fizycznych	8030
Inne	1905
Łączna powierzchnia gruntów gminy Dywity	16068

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Dywitach.

W ciągu sześciu lat zmniejszyła się ogólna powierzchnia gruntów będących własnością Skarbu Państwa. Szczególnie jest to widoczne w przypadku gruntów będących własnością Agencji Nieruchomości Rolnych (poprzednio AWRSP) oraz wchodzących w skład Zasobu Nieruchomości Rolnych SP. Nieco wzrosła powierzchnia lasów w gminie Dywity. Zmniejszyła się też powierzchnia gruntów będących własnością gminną.

Znacznie powiększyła się powierzchnia gruntów będących własnością osób fizycznych. Wzrosła ona z 7094 ha w roku 1998 do 8030 ha obecnie. Jest to wynikiem zwiększonego popytu na działki budowlane w ciągu ostatnich lat. Saldo migracji w gminie jest każdego roku coraz wyższe, co świadczy o napływie ludności do gminy.

4.4 Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

Obiekty zabytkowe w gminie zwiększają atrakcyjność obszaru i stanowią potencjał do rozwoju różnych form rekreacji, w tym turystyki krajoznawczej. Zasoby dorobku kulturowego stanowią podstawę do tworzenia współczesnych wartości kulturowych, ale wymagają znacznych nakładów na utrzymanie obiektów zabytkowych w odpowiednim stanie technicznym.

Zabudowa

Szczególnie dużo troski konserwatorskiej należy poświęcić zabytkowym budynkom mieszkalnym i gospodarczym. Należy dążyć do dostosowania współczesnych funkcji do wartości zabytkowych obiektów oraz dostosowania nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie sytuacji, skali, bryły, podziałów architektonicznych, a także nawiązania formami współczesnymi do lokalnej tradycji architektonicznej. Chaty wiejskie są na bieżąco remontowane przez ich właścicieli.

Zabytki sakralne

Zachowane świątynie reprezentują zróżnicowany poziom artystyczny, na co bez wątpienia miały wpływ ich burzliwe dzieje. Wielokrotnie przebudowy zatarły pierwotny charakter. Mimo zmian najcenniejszy jest zespół obiektów sakralnych w Dywitach. Interesujące są również świątynie w Brąswaldzie, Bukwałdzie, Frączkach, Tuławkach. Charakterystyczne dla gminy Dywity są liczne kapliczki przydrożne, które pochodzą z różnych okresów – od XVIII do XX wieku. Obiekty kultu religijnego są remontowane na bieżąco przez poszczególne parafie.

Układ przestrzenny

Układ ten jest nieco zaniedbany. Szczególnie dotyczy to dróg oraz przydrożnych alei i ich śladów. Część z nich wymaga rekonstrukcji i wymaga prac konserwatorskich. Należy dążyć do zachowania kształtu struktury przestrzennej. W szczególności dotyczy to planowania dróg, ulic, placów, linii zabudowy, kompozycji zieleni itp.

Stanowiska archeologiczne

Są bardzo cenne ze względu na ich znaczenie historyczne. Podlegają one szczególnej ochronie. Na terenie stanowisk archeologicznych posiadających formę krajobrazową (np. grodziska, kurhany) obowiązuje całkowity zakaz lokalizacji inwestycji trwałych i tymczasowych.

4.5 Identyfikacja problemów

Problemy przyrodnicze i ekologiczne

- Konieczność zachowania wysokich walorów środowiska przyrodniczego oraz przestrzegania przepisów obowiązujących na terenach prawnie chronionych, przede wszystkim na obszarach chronionego krajobrazu, w strefach ochronnych ujęć wodnych, przy jednoczesnej potrzebie rozwoju działalności gospodarczych.
- Stosowanie głównie węgla i mieszanek węglowo – koksowych, zwłaszcza w okresie grzewczym, obniża komfort życia mieszkańców.
- Niezadawalający stan czystości wód rzek: Wadąg i Łyna powodowany przez dopływ zanieczyszczeń ze ściekami komunalnymi oraz ściekami deszczowymi.
- Zanieczyszczenie wód rozproszonymi zrzutami ścieków na nieskanalizowanych terenach wiejskich, spływy powierzchniowe z powierzchni rolniczych, spływy zanieczyszczeń z powierzchni dróg.
- Wysoki stopień zagrożenia zanieczyszczeniem wód podziemnych, wynikający z budowy geologicznej i płytkim zaleganiem wód.

Problemy środowiska kulturowego

- Zły stan techniczny większości obiektów kulturowych i brak inwestorów dla atrakcyjnego zabudowania części obiektów zabytkowych położonych na terenie gminy.
- Zagrożenie niekorzystnymi przekształceniami funkcjonujących obecnie obiektów zabytkowych i ich otoczenia w przypadku konieczności modernizacji czy podniesienia standardu funkcjonalnego i technicznego.

Proponowane działania:

Zabytki sakralne

- postuluje się podjęcie działań zmierzających do poprawy stanu kościołów parafialnych. Remont pokrycia dachu i wymiana tynków zewnętrznych.
- należy kontynuować wpisy do rejestru zabytków na terenie gminy, ze szczególnym uwzględnieniem zabytkowych kapliczek przydrożnych

Budownictwo zabytkowe

- należy szczególną uwagę skierować na zabytkową zabudowę gminy w postaci budynków mieszkalnych i gospodarczych w celu wpisania najcenniejszych z nich do rejestru zabytków,

- należy kontynuować wpisy do rejestru zabytków na terenie gminy.

Układ przestrzenny

- należy zachować historyczny układ przestrzenny i poddać konserwacji jego główne elementy,
- należy zmienić historyczną nawierzchnię dróg oraz skorygować przebieg dróg zgodnie z wymaganiami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Problemy związane z infrastrukturą techniczną

- Gmina jest stosunkowo w niewielkim procencie skanalizowana. Należy rozwiązać problem gospodarki komunalnej w zakresie oczyszczania ścieków oraz ich gromadzenia w taki sposób, aby nie powodowały skażenia środowiska, a w szczególności wód powierzchniowych i podziemnych.
- Część dróg powiatowych posiada nienormatywną szerokość nawierzchni (4,5 – 4,0 m), zadrzewienia w koronie drogi i nie utrzymywane w sposób właściwy pobocza (nie wykoszone i zaniżone). Należy te drogi zmodernizować tzn. poszerzyć nawierzchnię do szerokości 5,0 m i poprawić stan poboczy.
- Prawie wszystkie drogi z nadrzędnego i podstawowego układu komunikacyjnego w gminie nie posiadają wymaganych dla ich funkcji parametrów technicznych. W pierwszej kolejności należy poprawić stan techniczny drogi krajowej oraz wykonać prace modernizacyjne na ciągach dróg powiatowych i gminnych.

5. Gospodarka

5.1 Główni pracodawcy, ilość osób zatrudnionych w danych sektorach

Na koniec 2002 roku ilość osób pracujących w gospodarce narodowej według wybranych sekcji przedstawiała się następująco:

Gmina Dywity – pracujący w gospodarce narodowej według wybranych sekcji	
Ogółem	1312
W tym:	
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	153
przemysł	598
budownictwo	102
handel i naprawy	234
transport, gospodarka magazynowa i łączność	11
edukacja	116

Źródło: Dane GUS 2003.

Główni pracodawcy na terenie gminy Dywity zostali przedstawieni poniżej.

- Spółdzielnia Handlowo – Produkcyjna AGRO w Dywitach – handel, produkcja,
- Przedsiębiorstwo Zaopatrzenia Rolnictwa w Wodę w Dywitach,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna KIEŻLINY w Kieźlinach,
- PGF CEFARM w Dywitach,
- CENTBET w Dywitach – usługi transportowe, ogólnobudowlane, betoniarstwo, kamieniarstwo,
- Wytwórnia Pasz WIPASZ w Wadągu,
- Auto – Części ABRAM w Kieźlinach – komis samochodowy, części zamienne,
- Auto – Części w Dywitach – komis samochodowy, części zamienne,
- AGRO – HELENA w Dywitach – handel, usługi, produkcja, eksport – import,
- GOM Sp. J. w Dywitach – stolarstwo,
- STANEX w Dywitach – handel, produkcja, usługi,
- ASIMPEX w Dywitach – produkcja mebli, handel, eksport - import,
- Naprawa Samochodów PALMOWSKI w Spręcowie – mechanika pojazdowa, blacharstwo, lakiernictwo,
- SPREĆCOGRAF w Spręcowie – poligrafia,
- DRAWAN Sp. z o.o. w Dywitach – produkcja mebli,
- Zakłady Drzewne w Dywitach,
- MAJWERR w Dywitach – produkcja garmazeryjna,
- Wyrób Nagrobków w Kieźlinach,
- Bogumił Bujalski Sp. z o.o. w Dywitach – ślusarstwo,
- MAGRADO w Zalbkach – produkcja, handel, eksport – import,
- MYKPOL w Mykach – produkcja, handel, usługi,

- Mebel Styl w Słupach – produkcja mebli,
- EUROGAZ – BOMBI w Słupach.

5.2 Struktura podstawowych branż na terenie gminy

Przemysł i handel

Na terenie gminy Dywity w 2002 roku struktura podmiotów gospodarki narodowej według sektorów i wybranych form prawno – organizacyjnych w porównaniu do roku 1999 przedstawiał się następująco:

Gmina Dywity	1999	2002
Podmioty gospodarki narodowej:		
ogółem:	586	736
publiczne	17	19
prywatne	569	717
w tym:		
przedsiębiorstwa państwowe	1	1
spółki prawa handlowego	25	38
pozostałe spółki	0	56
spółdzielnie	5	6
osoby fizyczne	480	589

Źródło: Dane GUS 2000 i 2003.

Liczba podmiotów gospodarczych w podziale na ich rodzaje w latach 1998 – 2004:

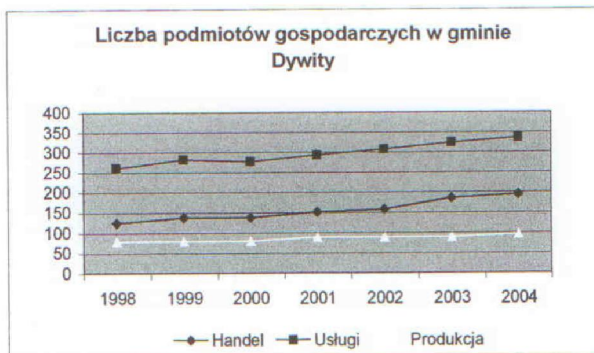
Lp.	Podmioty gospodarcze	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
1.	Handel	125	138	138	151	157	185	194
2.	Usługi	260	282	277	293	307	323	336
3.	Produkcja	79	80	80	89	89	89	96
Razem		464	500	495	533	553	597	626

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Dywitach.

Do ogólnej liczby 626 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Ewidencji Działalności Gospodarczej należy dodać jeszcze:

- 20 zakładów zarejestrowanych w Sądzie Gospodarczym w Olsztynie (usługi – 13, handel – 3, produkcja – 4),

- 20 zakładów zarejestrowanych w Urzędzie Miasta Olsztyn (usługi – 8, handel – 5, produkcja – 7).

Źródło: Opracowanie własne.

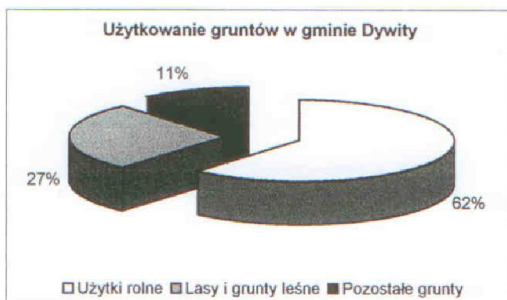
Jednostki zarejestrowane w systemie REGON ogółem:

Lata	Podmioty wpisane	Podmioty wykreślone	Bilans
1998	111	55	56
1999	90	54	36
2000	81	86	-5
2001	155	117	38
2002	74	54	20
2003	97	53	44
2004	73	44	29

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Dywitach.

Rolnictwo

Gmina Dywity zajmuje powierzchnię 16 068 hektarów. Lasy i grunty leśne stanowią 4 349 ha, natomiast użytki rolne zajmują 9 877 ha. Wskaźnik lesistości dla gminy Dywity wynosi około 27%, gdzie wskaźnik lesistości dla województwa warmińsko-mazurskiego kształtuje się na poziomie 30,5%. Użytki rolne stanowią około 61,5% powierzchni gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Rocznik Statystyczny 2003.

Powierzchnia gruntów, wchodzących w skład gospodarstw rolnych, wynosi 9 590 ha. Największą powierzchnię stanowią grunty orne (5 928 ha). Łąki stanowią nieco ponad 10% wszystkich użytków rolnych, natomiast pastwiska ponad 17%. Lasy i grunty leśne wśród powierzchni ogólnej gruntów w gospodarstwach rolnych stanowią około 5%.

Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2002 roku.

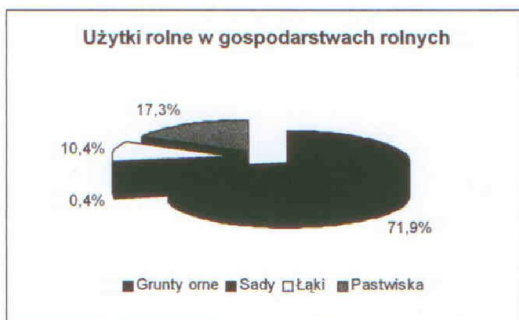
Powierzchnia ogólna	w tym (w ha)						
	użytki rolne					lasy i grunty leśne	inne
	razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
9590	8251	5928	33	859	1430	498	842

Źródło: GUS, Dane za rok 2002.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Podstawowe Informacje ze Spisów Powszechnych 2003.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Podstawowe Informacje ze Spisów Powszechnych 2003.

Struktura wielkości gospodarstw rolnych na terenie gminy Dywity jest niekorzystna. Prawie połowa z nich posiada powierzchnię mniejszą niż 1 hektar. Jest to o ponad 8% więcej niż średnio dla województwa warmińsko – mazurskiego. Gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 hektarów stanowią prawie 30% ich całkowitej liczby. Jest to znacznie więcej niż przeciętnie w województwie. Na podobnym poziomie pozostaje ilość gospodarstw rolnych o powierzchni w przedziale od 5 do 10 ha. Natomiast znacznie mniej jest w gminie Dywity dużych gospodarstw.

Struktura wielkości gospodarstw rolnych w 2002 roku

Wielkość	gm. Dywity		woj. warm.-maz.	
	liczba	%	liczba	%
do 1 ha	567	47,1	34269	38,8
1 - 5	353	29,3	16256	18,4
5 - 10	109	9,1	8375	9,5
10 - 15	70	5,8	10262	11,6
15 - 30	69	5,7	14304	16,2
30 - 50	17	1,4	3066	3,5
większe niż 50 ha	18	1,5	1695	1,9
Ogółem	1203	100	88227	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Spisu Rolnego i Rocznika Statystycznego 2003.

W gminie Dywity największą powierzchnię zasiewów głównych ziemiopłodów stanowią zboża. Ich uprawy zajmują 83,5% obszaru gminy. Zaledwie 3,2% zasiewów stanowią uprawy ziemniaków. Nieco większą powierzchnię zajmuje uprawa roślin przemysłowych (6,1%) oraz pastewnych (5,2%). Pozostałe uprawy są pomijalnie małe.

Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów

Wyszczególnienie	Ogółem	
	ha	%
Ogółem	3268	100,0
zboża ogółem ¹	2728	83,5
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	2695	82,5
strączkowe jadalne na nasiona	1	0,0
ziemniaki	103	3,2
przemysłowe	200	6,1
w tym:		
buraki cukrowe	1	0,0
rzepak i rzepik	199	6,1
pastewne ²	169	5,2
pozostałe	67	2,0
w tym warzywa	27	0,8

¹ Zboża ogółem łącznie z kukurydzą na ziarno

² Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi

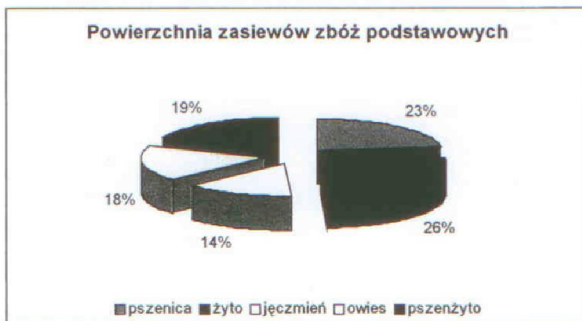
Źródło: NSP 2002

Analiza danych o powierzchni zasiewów zbóż podstawowych wskazuje na dość równomierne rozłożenie ich udziałów w powierzchni całkowitej. Pszenica, owies i pszenżyto są na poziomie ok. 20% każde. Największy areal stanowiło żyto (ok. 26,5%), natomiast najmniejszy jęczmień (około 14%).

Powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych

Wyszczególnienie	Ogółem	
	ha	%
Ogółem	2180	100,0
pszenica	498	22,8
żyto	576	26,4
jęczmień	308	14,1
owies	388	17,8
pszenżyto	410	18,8

Źródło: NSP 2002

Źródło: Opracowanie własne.

W gminie Dywity wśród zwierząt gospodarskich dominuje hodowla trzody chlewnej (4662 szt.) oraz drobiu (79036 szt.).

Zwierzęta gospodarskie

Wyszczególnienie	szt.
Bydło	1865
Trzoda chlewna	4662
Owce	440
Kozy	65
Konie	186
Króliki	147
Drob ogółem	79036

Źródło: NSP 2002

5.3 Identyfikacja problemów

Problemy natury gospodarczej dotyczące gminy Dywity są następujące:

- brak polityki rolnej pozwalającej na preferowanie rozwoju gospodarstw rolnych,
- brak rynków zbytu dla rolnictwa,
- nie rozwinięte przetwórstwo rolno – spożywcze i przechowalnictwo,
- niewystarczające wyposażenie wiejskich jednostek osadniczych w urządzenia infrastruktury społecznej i technicznej,

- słabo wypromowane atrakcje turystyczne gminy uniemożliwiają rozwój turystyki,
- słabo rozwinięta działalność agroturystyczna,
- niewystarczający udział małej przedsiębiorczości w gospodarce gminy,
- małe zainteresowanie inwestorów zewnętrznych.

6. Sfera społeczna

6.1 Sytuacja demograficzna i społeczna terenu

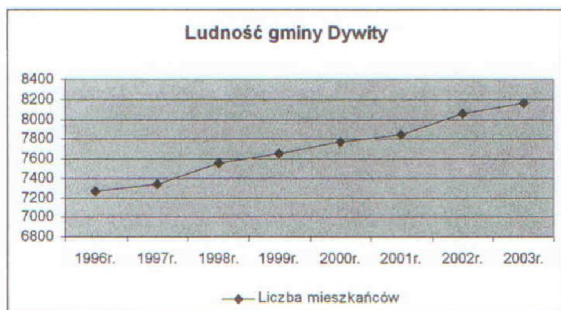
Ludność

Gmina Dywity zajmuje powierzchnię 160,68 km². Zamieszkuje ją 8157 mieszkańców, a gęstość zaludnienia wynosi 50,7 osoby/km².

Liczba mieszkańców gminy w latach 1996 – 2003 kształtowała się następująco:

	Ogółem	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
1996r.	7262	2248	4354	660
1997r.	7341	2190	4473	678
1998r.	7553	2211	4638	704
1999r.	7651	2170	4745	736
2000r.	7770	2109	4901	760
2001r.	7833	2023	5038	772
2002r.	8056	2035	5249	772
2003r.	8157	1989	5598	570

Źródło: Rocznik statystyczny GUS, internet

Źródło: Opracowanie własne.

Na przełomie ośmiu lat obserwuje się ciągły i dość znaczny wzrost liczby mieszkańców. Z 7262 w roku 1996 r. wzrosła do 8157 w roku 2004.

Źródło: Opracowanie własne

W badanym okresie czasu nastąpił wzrost liczebności roczników produkcyjnych i poprodukcyjnych, spadła natomiast liczebność rocznika przedprodukcyjnego. Zmniejszenie się liczby dzieci i młodzieży przy jednoczesnym wzroście udziału ludności w wieku poprodukcyjnym oznacza, że społeczeństwo gminy zaczyna się starzeć. Największy przyrost obserwuje się w grupie osób w wieku produkcyjnym (19-65 lat). Od 1996 r. liczba mieszkańców w tym przedziale wiekowym zwiększyła się o 1244 osoby. Przy jednoczesnym

wzroście ogólnej liczby ludności obserwuje się spadek ilości mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (< 19 lat). Spadki te w poszczególnych latach wahały się w granicach 50-70 osób na rok (za wyjątkiem roku 2001). Również do roku 2001 rośnie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (> 65 lat). Oznacza to, iż średnia wieku w gminie sukcesywnie rośnie. W ubiegłym roku ten proces został zatrzymany, jednak nie wiadomo, czy będzie to stała tendencja.

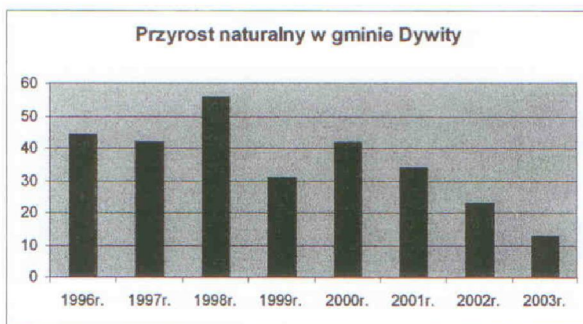
Przyrost naturalny i migracje

Czynnikami wpływającymi na rozwój demograficzny gminy są przyrosty naturalne i migracje.

	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony ogółem	Przyrost naturalny	Napływ ogółem	Odptyw ogółem	Saldo migracji ogółem
1996r.	34	100	56	44	b.d.	b.d.	b.d.
1997r.	35	90	48	42	b.d.	b.d.	b.d.
1998r.	40	99	43	56	b.d.	b.d.	b.d.
1999r.	47	72	41	31	205	140	65
2000r.	57	90	48	42	212	117	95
2001r.	42	76	42	34	234	145	89
2002r.	32	85	62	23	354	142	212
2003r.	50	72	59	13	388	108	280

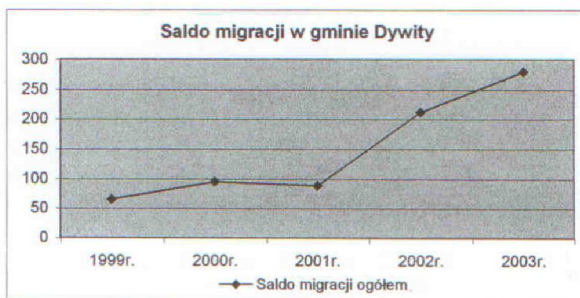
Źródło: Rocznik statystyczny GUS, internet

Przyrost naturalny w gminie Dywity jest cały czas dodatni (liczba urodzeń jest wyższa niż liczba zgonów). Jednak wyraźnie widać tendencję malejącą. Wartość przyrostu naturalnego uległa spadkowi – od 56 osób w roku 1998 do 13 w roku ubiegłym.

Źródło: Opracowanie własne

Lata 1999 – 2002 charakteryzują się dodatnim saldem migracji, co wpływa korzystnie na rozwój demograficzny gminy. Największy napływ nastąpił na przełomie lat 2001 – 2002, saldo wynosiło 120. Odpływ ludności z gminy kształtuje się na równomiernym poziomie. Jedynie w roku 2000 obserwuje się znaczny stadek ilości osób migrujących. W latach następnych wskaźnik ponownie unormował się i kształtuje się na poziomie około 140 osób na rok.

Źródło: Opracowanie własne

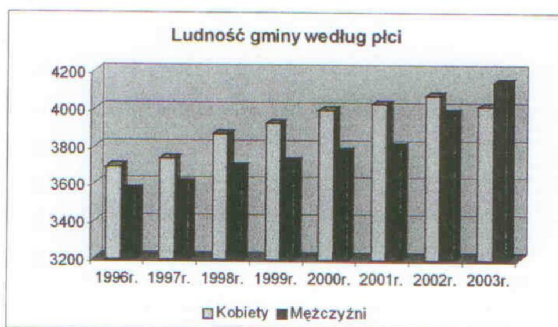
Struktura płci

W ogólnej liczbie mieszkańców gminy (8344 osób) mężczyźni stanowią 49% populacji, natomiast kobiety - 51%. Na 100 mężczyzn przypadają 103 kobiety.

Ludność gminy (powyżej 15 roku życia) ze względu na płeć kształtowała się następująco:

Płeć	1996r.	1997r.	1998r.	1999r.	2000r.	2001r.	2002r.	2003r.
Kobiety	3693	3738	3864	3926	3996	4030	4076	4014
Mężczyźni	3569	3603	3689	3725	3774	3803	3980	4143
Ogółem	7262	7341	7553	7651	7770	7833	8056	8157

Źródło: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych. Urząd Statystyczny Olsztyn

Źródło: Opracowanie własne.

Struktura licznosci ludności ze względu na płeć na przełomie siedmiu lat pokazuje, że liczba kobiet rośnie wolniej niż liczba mężczyzn. Szczególnie widoczne jest to na przełomie lat 2001 i 2002. W ubiegłym roku liczba mężczyzn w gminie Dywity była wyższa od liczby kobiet. W roku 2002 na 100 mężczyzn przypadają 102,4 kobiety. W roku ubiegłym sytuacja radykalnie się zmieniła – wskaźnik feminizacji wyniósł 96,9.

Poziom wykształcenia

Ludność gminy charakteryzuje się niskim poziomem wykształcenia. 59% ludności posiada wykształcenie podstawowe ukończone lub nieukończone. Jedynie 12% społeczności ma wykształcenie wyższe.

Poziom wykształcenia w gminie Dywity według poziomu, płci i grup wiekowych

	Ogółem	Poziom wykształcenia							
		Wyższe	Średnie			Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	Nieustalone
			Razem ¹	w tym					
				ogólnokształcące	zawodowe				
Ogółem	6498	797	1798	483	1141	1474	2055	262	112
13-19 lat	980	0	89	64	25	78	713	80	20
20-29	1344	172	563	201	317	393	177	12	27
30-39	1030	170	318	56	223	350	174	5	13
40-49	1356	233	416	64	304	412	259	9	27
50-59	898	141	286	60	195	191	256	5	19
60-64	245	43	44	11	31	23	123	9	3
65 lat i więcej	645	38	82	27	46	27	353	142	3
Mężczyźni	3201	363	772	148	576	897	1016	107	46
Kobiety	3297	434	1026	335	565	577	1039	155	66

¹ Łącznie z policealnym

Źródło: GUS 2003 NSP

Źródło: GUS 2003 NSP

Źródło: GUS 2003 NSP

6.2 Warunki życia mieszkańców, grupy społeczne wymagające wsparcia

Urządzenia obsługi ludności o zasięgu ponadlokalnym

Na terenie gminy Dywity nie ma obecnie obiektów o charakterze ponadlokalnym, które świadczyłyby usługi dla ludności.

Urządzenia obsługi ludności o zasięgu lokalnym

Na terenie gminy znajdują się następujące urządzenia obsługi ludności.

- Samorządowe:
  - 4 przedszkola (170 miejsc, 114 uczniów),
  - 5 szkół podstawowych (558 uczniów),
  - 2 gimnazja (333 uczniów),
  - 3 biblioteki (21449 woluminów).

- Urządzenia w gestii innych jednostek
- gminny ośrodek zdrowia,
- niepubliczna szkoła podstawowa w Słupach,
- urząd pocztowy,
- 6 kościołów rzymsko-katolickich,
- 2 cmentarze parafialne,
- apteka

Głównym ośrodkiem koncentracji urządzeń obsługi ludności jest miejscowość Dywity.

Charakterystyka ważniejszych urządzeń obsługi ludności

Przedszkola

Przedszkola na terenie gminy znajdują się w Dywitach, Bukwałdzie, Kieźlinach i Słupach. Ich charakterystyka została przedstawiona w poniższej tabeli:

Nazwa jednostki	Zasięg obsługi	Nr działki i jej powierzchnia	Stan techniczny obiektu	Pow. użytkowa w m ²	Ilość pomieszczeń do nauki	Ilość miejsc normatywnie	Ilość uczniów	Ilość osób zatrudnionych
Przedszkole Samorządowe w Bukwałdzie	Bukwałd, Barkweda, Różynka	Dz. nr 110 0,20 ha	Dobry	54,00	1	20	13	2
Przedszkole Samorządowe w Dywitach		Dz. nr 478 0,18 ha		258	2	50	50	9
Przedszkole Samorządowe w Kieźlinach	Kieźliny, Wadąg, Załbki, Dywity	Dz. nr 390 0,89 ha	Pęknięcie ścian szczytowych	350	2	50	26	5
Przedszkole Samorządowe w Słupach	Słupy	Dz. nr 151 0,34 ha	Dobry	299	2	50	25	5

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dywity.

Szkoły

Charakterystyka szkół podstawowych na terenie gminy:

Lp	Nazwa i adres jednostki	Zasięg obsługi	Nr i powierzchnia działki w ha	Stan techniczny	Pow. użytkowa w m ²	Ilość pomieszczeń do nauki	Ilość miejsc normalnie	Ilość uczniów razem	Ilość osób zatrudnionych
1	Szkoła Podstawowa Bukwałd, Bukwałd 11-001 Dywity	Bukwałd, Barkweda, Brąswałd	nr 110 0,20	Dobry	496,00	9	135	64	10
2	Szkoła Podstawowa Frączki 11-001 Dywity	Frączki	nr 49 0,91	Dobry	800,00	5	80	35, w tym 5 „klasa 0”	8,5
3	Niepubliczna Szkoła Podstawowa Słupy 10-980 Olsztyn		nr 151 0,34	Dobry	119,90	3	32	43	4
4	Szkoła Podstawowa Spręcowo 11-001 Dywity (2 budynki)	Spręcowo, Sętal, Rozgity, Pistki	nr 271 0,89		434,00 1024,00	7 9	80 100	82, w tym 17 „klasa 0”	12
5	Szkoła Podstawowa przy Zespole Szkół 11-002 Tuławki (2 budynki)	Tuławki, Gady, Gradki, Nowe Włóki, Frączki, Plutki	nr 80 0,31 nr 209 0,17	Dostateczny Dobry	525,30 150,00	6 3	110 70	116, w tym 16 „klasa 0”	20 (łącznie w Zespole Szkół)
6	Szkoła Podstawowa ul. Spółdzielcza 4 11-001 Dywity	Dywity, Dągi, Dąbrówka Wielka, Kieźliny, Różnowo, Ługwałd, Słupy	nr 749 1,18	Dobry	3185,00 (łącznie z salą gimnastyczną)	16	280	261, w tym 38 „klasa 0”	38

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Dywitach.

Charakterystyka szkół ponadpodstawowych na terenie gminy została przedstawiona w poniższej tabeli:

Lp	Nazwa i adres jednostki	Zasięg obsługi	Nr i powierzchnia działki w ha	Stan techniczny	Pow. użytkowa w m ²	Ilość pomieszczeń do nauki	Ilość miejsc normatywnie	Ilość uczniów razem	Ilość osób zatrudnionych
1	Gimnazjum przy Zespole Szkół 11-002 Tuławki	Tuławki, Nowe Włoki, Plutki, Gradki, Gady, Frączki	nr 80 0,31 nr 209 0,17	Dostateczny Dobry	525,30 150,00	6 3	110 70	84	20 (łącznie w Zespole Szkół)
2	Gimnazjum ul. Spółdzielcza 4 11-001 Dywity	Dywity, Dągi, Dąbrówka Wielka, Kieźliny, Różnowo, Ługwałd, Spręcowo, Setał, Myki, Zalbki, Wadąg, Stupy, Rozgity, Pistki, Brąswałd, Bukwałd, Barkweda	nr 749 1,18	Dobry	1405,00	12	300	249	23

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Dywitach.

Ponadto część dzieci z Kieźlin, Myk, Stup, Zalbek, Wadąga i Szypr dojeżdża do Szkoły Podstawowej Nr 9 przy ul. Zamenhofa w Olsztynie.

Część dzieci z gminy Dywity z miejscowości Kieźliny, Myki, Stupy, Zalbki, Wadąg, Szypry do jeżdża do gimnazjum Nr 12 przy alei Sybiraków w Olsztynie.

Zdrowie

Na terenie gminy znajdują się dwa ośrodki zdrowia: w Dywitach i Tuławkach. W obu ośrodkach zatrudnionych jest ogółem 2 lekarzy ogólnych, 2 stomatologów i 3 pielęgniarki. Na terenie gminy funkcjonuje 1 apteka.

Zasięg obsługi	Pow. użytkowa obiektu (m ²)	Ilość gabinetów	Ilość zatrudnionych osób	Stan techniczny budynku
Ośrodek Zdrowia w Dywitach				
Dywity, Brańswald, Barkweda, Bukwałd, Ługwałd, Dągi, Różnowo, Spręcowo, Sętał, Dąbrówka Wielka, Myki, Zalbki, Słupy, Kieżliny	220	4	8	wymaga remontu
Ośrodek Zdrowia w Tuławkach				
Tuławki, Frączki, Gady, Gradki, Nowe Włóki, Plutki, Dąbrówka Wielka	219	2	6	dobry

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dywity.

Ośrodek Zdrowia w Tuławkach świadczy także usługi dla osób spoza terenu gminy Dywity. Leczą się tu mieszkańcy Studzianki, Derca, Tęgut, Szymowa i Barczewka.

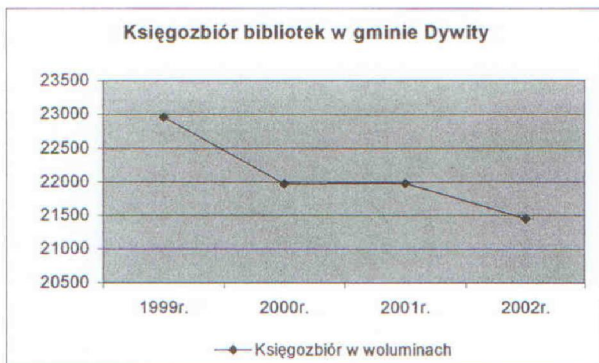
Kultura

Charakterystykę bibliotek publicznych funkcjonujących na terenie gminy Dywity przedstawiono w poniższej tabeli:

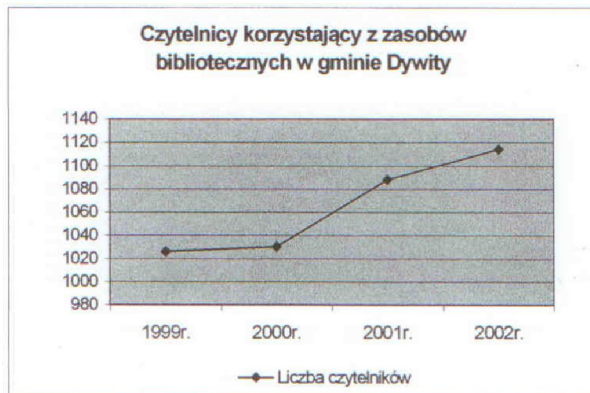
Lokalizacja	Zasięg obsługi	Stan techniczny	Ilość woluminów (1998 r.)	Ilość zatrudnionych
Biblioteka Gminna w Dywitach (budynek szkoły)	cała gmina	dobry	13 414	2
Filia BG w Kieżlinach (budynek przedszkola)	wieś i okolice	zły	5 550	1
Filia BG w Sętału	wieś i okolice	średni	4 086	1
Punkt biblioteczny w Brańswaldzie	wieś i okolice	średni	około 1 000	1

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dywity.

W ostatnich latach obserwuje się wzrost liczby czytelników korzystających z zasobów bibliotecznych. Jednocześnie stopniowo maleje ilość woluminów będących w posiadaniu bibliotek gminnych. Jest to wynikiem przede wszystkim braku funduszy na zakup nowych pozycji książkowych.

Źródło: Opracowanie własne.

Źródło: Opracowanie własne.

W Dywitach działa Gminny Ośrodek Kultury. Swoim zasięgiem obejmuje on teren całej gminy. W ośrodku działają: koło teatralne, plastyczne, taneczne, wokalne, tkackie, prowadzona jest nauka gry na gitarze i pianinie oraz aerobik. Do Ośrodka uczęszcza na zajęcia około 90 osób. Zatrudnionych jest tu 10 osób.

Pomoc społeczna

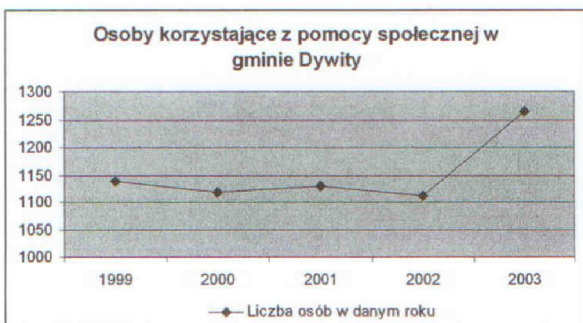
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 1999 – 2003.

Formy udzielanej pomocy	Liczba rodzin/liczba osób korzystających z pomocy									
	1999		2000		2001		2002		2003	
	rodziny	osoby	rodziny	osoby	rodziny	osoby	rodziny	osoby	rodziny	osoby
ogólnie	321	1137	324	1118	320	1129	324	1112	377	1264
zasiłki okresowe	149	568	146	489	161	569	191	689	111	477
dożywianie dzieci w szkole	120	245	118	210	128	223	141	274	186	292
ochrona macierzyństwa	25	114	32	143	29	117	36	168	26	121
renta socjalna	27	100	31	106	31	104	40	117	42	110
zasiłki celowe i pomoc w naturze	72	249	117	433	75	266	112	374	136	442

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dywitach.

Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej w gminie Dywity utrzymuje się na wyrównanym poziomie. Jedynie w ubiegłym roku było ich nieco więcej. Stale zwiększa się liczba dzieci korzystających z dożywiania w szkole oraz osób otrzymujących rentę socjalną. Niewielkim wahaniom na przestrzeni lat ulega liczba mieszkańców korzystająca z zasiłków okresowych, celowych, pomocy w naturze oraz pomocy w związku z urodzeniem dziecka.

Źródło: Opracowanie własne.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie liczby mieszkańców gminy Dywity według głównego źródła utrzymania, płci oraz grup wieku.

Wyszczególnienie	Ogółem	Utrzymująca się							
		z pracy				z pozostałych źródeł			
		razem	najemnej	na rachunek własny lub z dochodów z najmu	w tym w swoim gospodarstwie rolnym (działka rolnej)	razem	w tym z niezarobkowych źródeł		nie ustalono
					z emerytur	z rent			
Ogółem	7901	5197	3953	1244	429	2508	778	1129	196
w wieku:									
0-14	1656	1305	1001	304	104	341	24	139	10
15-19	727	542	414	128	45	157	12	92	28
20-29	1344	1040	852	188	61	249	25	103	55
30-39	1030	795	614	181	61	200	27	76	35
40-49	1356	1018	733	285	101	303	19	196	35
50-59	898	460	316	144	48	412	106	254	26
60-64	245	24	16	8	4	217	128	84	4
65 lat i więcej	645	13	7	6	5	629	437	185	3
Mężczyźni	3886	2658	1961	697	218	1151	339	540	77
Kobiety	4015	2539	1992	547	211	1357	439	589	119
Posiadający własne źródła utrzymania	4481	2731	2081	650	245	1750	666	753	0
Mężczyźni	2295	1517	1098	419	130	778	271	357	0
Kobiety	2186	1214	983	231	115	972	395	396	0

Źródło: GUS 2003 NSP

Z powyższej tabeli wynika, że ponad 65% ludności zamieszkującej gminę Dywity utrzymuje się z pracy, natomiast pozostała ludność utrzymuje się z innych źródeł, w tym ze źródeł niezarobkowych. Pod pojęciem niezarobkowe źródła mieszczą się emerytury i renty i z tych właśnie źródeł utrzymuje się 24% ludności gminy Dywity.

Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Dywity szacuje się na około 2135 mieszkań (dane z roku 2002) o łącznej powierzchni ok. 199 500 m². na terenie gminy przeważa zabudowa mieszkaniowa o niskiej intensywności.

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące sytuację mieszkaniową kształtują się następująco:

	gmina Dywity	powiat olsztyński	województwo warmińsko- mazurskie
liczba mieszkańców na 1 mieszkanie	3,77	3,63	3,34
powierzchnia użytkowa w m ² na 1 mieszkańca	24,8	19,9	19,0
liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	265,0	275,5	298,9

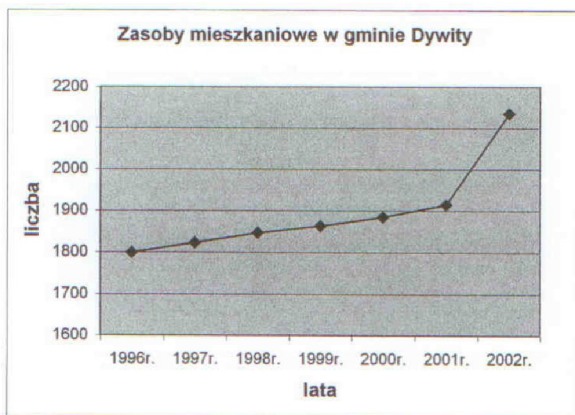
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zasoby mieszkaniowe zamieszkane

	Mieszkania	Pow. użytkowa mieszkań w m ²	Przeciętna	
			liczba osób w 1 mieszkaniu	pow. użytkowa 1 mieszkania m ²
1996r.	1799	128089	4,03	71,20
1997r.	1823	131482	4,02	72,12
1998r.	1846	134799	4,09	73,02
1999r.	1862	137413	4,06	73,80
2000r.	1884	141211	4,08	75,00
2001r.	1914	145371	4,05	76,00
2002r.	2135	199500	3,74	93,50

Źródło: Roczniki statystyczne GUS, Internet

Sytuacja mieszkaniowa na terenie gminie kształtuje się stosunkowo dobrze. Na przełomie analizowanych lat nastąpił znaczny wzrost liczby mieszkań. Od początku roku 1996 do 2002 ilość mieszkań zwiększyła się o 336, o łącznej powierzchni użytkowej 71411 m². Przy jednocześnie rosnącej liczbie mieszkań maleje od 2000 r. średnia liczba osób na jedno mieszkanie. W roku 2002 współczynnik ten wyniósł niecałe cztery osoby. Od roku 1996 sukcesywnie rośnie powierzchnia użytkowa jednego mieszkania. W roku 2002 wyniosła ona 93,5 m². Oznacza to przewagę zabudowy jednorodzinnej.

Źródło: Opracowanie własne

Liczba mieszkań oddana do użytku w poszczególnych latach przedstawia się następująco:

	Liczba mieszkań oddana do użytku ogółem	Liczba izb oddana do użytku ogółem	Powierzchnia użytkowa nowo oddanych mieszkań
1996r.	5	26	581
1997r.	24	151	3393
1998r.	23	140	3310
1999r.	16	96	2614
2000r.	23	140	3894
2001r.	30	172	4160
2002r.	48	275	6652

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na przełomie lat 1996 i 1997 nastąpił gwałtowny wzrost ilości mieszkań oddanych do użytku. Poziom wzrostu utrzymywał się przez kolejne lata, jedynie w 1996r. nastąpił krótki zastój. Największy wzrost ilości mieszkań na terenie gminy Dywity nastąpił na przełomie lat 2001 i 2002.

Struktura zasobów mieszkaniowych według okresu ich wybudowania jest następująca:

- ok. 16% mieszkań znajduje się w budynkach wybudowanych przed 1918 r.,
- ok. 28% wybudowanych w latach 1919 – 1944,
- ok. 38% wybudowanych w latach 1945 – 1988,
- ok. 13% wybudowanych w latach 1989 – 2002.

Z okresu przedwojennego pochodzi około połowa istniejących zasobów mieszkaniowych na terenie gminy Dywity.

Na terenie gminy w strukturze zabudowy dominuje zabudowa jednorodzinna i zagrodowa. Zabudowa wielorodzinna zlokalizowana jest w miejscowościach stanowiących niegdyś siedziby zakładów rolnych. Do miejscowości wyróżniających się korzystną sytuacją mieszkaniową należą: Dywity, Spręcowo, Kieźliny, Słupy, Różnowo. Najtrudniejsza sytuacja występuje w miejscowościach stanowiących niegdyś siedziby PGR.

Poziom bezpieczeństwa mieszkańców

Obszar gminy Dywity, w zakresie bezpieczeństwa jego mieszkańców, obsługiwany będzie przez tworzone Centrum Powiadomienia Ratunkowego w Olsztynie. Jednostka ta powstaje na podstawie porozumień zawartych w kwietniu 2002 roku i listopadzie 2003 roku pomiędzy Starostą Powiatu Olsztyńskiego, Prezydentem Miasta Olsztyna, Dyrektorem Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Olsztynie oraz Komendantem Miejskim Państwowej Straży Pożarnej w Olsztynie. Po przygotowaniu CPR do uruchomienia zostanie zawarte porozumienie z miastem Olsztyn o objęcie powiatu olsztyńskiego zasięgiem działania utworzonego CPR. Będzie ono usytuowane w Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Olsztynie.

Komenda Miejska Policji w Olsztynie podaje następujące zestawienie ilościwo zdarzeń w ruchu drogowym oraz ich skutków w latach: 2002 i 2003:

	Zdarzenia		Wypadki		Zabici		Ranni		Kolizje	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
Dywity	98	114	19	15	2	3	30	24	79	99
w tym na trasie drogi nr 51	b.d.	b.d.	7	3	1	0	11	4	37	49
pow. olsztyński	1391	1584	240	326	36	40	349	468	1151	1258

Źródło: Plan Zabezpieczenia Medycznych Działań Ratowniczych Miasta Olsztyn i Powiatu Olsztyńskiego na rok 2005.

Poziom zagrożenia zdarzeniami drogowymi jest najwyższy na terenie gminy Barczewo, kolejno – nieco niższy – w gminach Olsztynek, Dobre Miasto, Biskupiec, Gietrzwałd i Purda. Z danych statystycznych wynika, że gmina Dywity nie należy do obszarów najbardziej zagrożonych występowaniem zdarzeń drogowych, jednakże nie jest ona wolna od takich przypadków. Zgodnie z informacjami uzyskanymi przez Komendę Miejską Policji w Olsztynie wynika, że największe zagrożenie wypadkami występuje w godzinach 10.00 – 18.00, z nasileniem w piątek, sobotę, niedzielę i poniedziałek, na obszarach niezabudowanych.

Gmina Dywity znajduje się w rejonie operacyjnym zespołów ratownictwa medycznego zlokalizowanych w Olsztynie. Przy Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego działają 3 zespoły ratownictwa medycznego typu R i 3 zespoły ratownictwa medycznego typu W. Gmina Dywity znajduje się w zasięgu działania:

- ZRM R3 – miejsce wyczekiwania: Olsztyn, ul. Wojska Polskiego 37,
- ZRM W2 – miejsce wyczekiwania: Olsztyn, ul. Wojska Polskiego 37,
- ZRM W3 – miejsce wyczekiwania: Barczewo, ul. Lipowa 2.

Zagrożenie pożarowe na terenie gminy Dywity w latach 2002 – 2003, zgodnie z danymi Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej, przedstawiało się następująco:

	Ogółem		Miejscowe zagrożenia		Alarmy fałszywe		Ogółem zdarzeń	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
Pow. olsztyński	909	933	784	721	46	35	1739	1688
Gm. Dywity	67	68	42	56	4	6	113	130

Źródło: Plan Zabezpieczenia Medycznych Działań Ratowniczych Miasta Olsztyn i Powiatu Olsztyńskiego na rok 2005.

Zagrożenie pożarowe na terenie gminy Dywity na przełomie lat 2002 i 2003 nieco wzrosło. Jest to sytuacja przeciwna w stosunku do stopniowo malejącego zagrożenia w powiecie olsztyńskim.

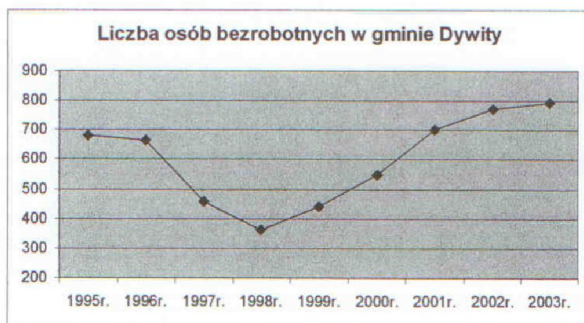
Ponadto na terenie gminy Dywity istnieje potencjalne zagrożenie powodziowe. Należy liczyć się z możliwością podtopień na skutek dużych opadów deszczu i roztopów śniegu w miejscowości Różnowo. Istnieje tu zagrożenie przerwania wałów przeciwpowodziowych.

6.3 Rynek pracy

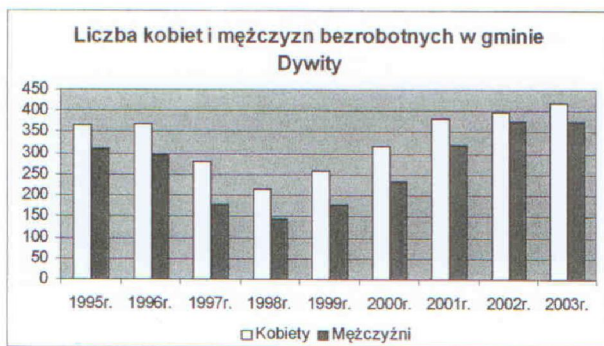
Gmina należy do obszarów objętych jednym z najwyższych stóp bezrobocia w regionie, w roku 2003 osiągnęło poziom 20,5%. Wśród bezrobotnych dominują kobiety (od 1999r. powyżej 50%), jednak na przestrzeni ostatnich pięciu lat bezrobocie to systematycznie zmniejszało się (z 59% do 51%), rosło natomiast wśród mężczyzn (z 40,91 do 48,61%).

Rok	Liczba bezrobotnych			W %	
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
1995r.	679	368	311	54,20	45,80
1996r.	664	369	295	55,57	44,43
1997r.	458	279	179	60,92	39,08
1998r.	360	215	145	59,72	40,28
1999r.	440	260	180	59,09	40,91
2000r.	549	316	233	57,56	42,44
2001r.	701	381	320	54,35	45,65
2002r.	773	397	376	51,39	48,61
2003r.	794	418	376	52,67	47,33

Źródło: Roczniki statystyczne GUS

Źródło: Opracowanie własne.

Źródło: Opracowanie własne

Struktura bezrobocia w gminie Dywity wykazuje cechy charakterystyczne dla powiatu, województwa i kraju:

- wysoki odsetek bezrobotnych wśród osób z niskimi kwalifikacjami,
- wysoki odsetek długotrwale bezrobotnych,
- wysoki odsetek bezrobotnych wśród osób młodych.

6.4 Identyfikacja problemów

Główne problemy sfery społecznej dotyczące gminę Dywity:

- Od kilku lat stopniowo zmniejsza się liczba dzieci i młodzieży w gminie. Wpłyne to na politykę oświatową prowadzoną przez samorząd, a także (w dłuższym okresie czasu) spowoduje stopniowe starzenie się społeczeństwa.
- duży odsetek ludności korzystającej z pomocy społecznej,
- Dotychczasowy rozwój działalności pozarolniczych (produkcji, usług rynkowych) nie zaspakajal wzrastającego zapotrzebowania na miejsca pracy. Ożywienie lokalnej przedsiębiorczości poprzez rozwój rozmaitych rodzajów usług rynkowych, małych firm, stanowi potencjalne źródło nowych miejsc pracy.
- Skutkiem utrzymującego się deficytu miejsc pracy jest wysokie bezrobocie o charakterze długotrwałym. Liczba osób bezrobotnych w gminie systematycznie rośnie.
- Niekorzystnym zjawiskiem społecznym, powstałym między innymi w wyniku utrzymującego się bezrobocia, jest wysoki poziom zubożenia mieszkańców gminy. Ubóstwo mieszkańców gminy oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego były głównymi powodami przyznania pomocy społecznej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Pomoc przyznawana jest również z powodów takich jak: sieroctwo, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba. GOPS w Dywitach w 2003 r. świadczeniami pomocy społecznej objął 377 rodzin, w których żyje łącznie 1267 osób.

Prognozowane zmiany w zatrudnieniu polegać będą na:

1. Spadku zatrudnienia w rolnictwie w wyniku restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa. Należy się spodziewać wzrostu dwuzawodowości tj. pracujących w swoim gospodarstwie i poza gospodarstwem oraz poszerzania działalności gospodarstw rolnych o działalność pozarolniczą: usługową, produkcyjną i agroturystykę.
2. Stałym wzroście zatrudnienia w produkcji i usługach rynkowych. Tworzenie warunków przestrzennych, ekonomicznych i podejmowanie wszelkich działań na rzecz rozwoju tych działalności powinno stanowić priorytet w działaniach samorządu gminy. Znacznym przyrost konieczny jest dla pokrycia istniejącego deficytu miejsc pracy, zrekompensovania ubytków miejsc pracy spowodowanych restrukturyzacją rolnictwa i innych dziedzin społeczno-gospodarczych i przyrostu zasobów pracy.

III. Zadania polegające na poprawie sytuacji na danym obszarze

1. Celowość zadań planowanych do realizacji

Głównymi celami rozwoju gminy Dywity, zapisanymi w Strategii rozwoju i Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, są:

- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez racjonalne wykorzystanie środowiska przyrodniczego i ochronę jego walorów, przyjmując zasadę ekorozwoju jako podstawę działań,
- zachowanie ładu przestrzennego,
- ochrona wartości kulturowych.

Cele nadrzędne przekładają się na cele szczegółowe zebrane według następujących kategorii:

1. cele ekonomiczne:

- rozwój lokalnego rynku pracy – tworzenie warunków dla rozwoju drobnej wytwórczości, rozwój agroturystyki, restrukturyzacja rolnictwa, rozwój usług o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym,

2. cele społeczne:

- obniżenie bezrobocia,
- zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania – budownictwo komunalne,
- wyposażenie w usługi zaspokajające potrzeby lokalne,
- sprawna obsługa komunikacyjna,
- wyposażenie w infrastrukturę techniczną,
- budowa społeczeństwa informacyjnego,

3. cele przyrodnicze:

- zachowanie istniejących wartości środowiska,
- zahamowanie procesów degradacji,
- ochrona zasobów – wody podziemne, złoża kruszywa,
- zachowanie wartości krajobrazowych,

4. cele kulturowe:

- wydobycie tożsamości kulturowej obszaru,
- stworzenie gminnego programu ochrony dóbr kultury,

5. cele przestrzenne:

- racjonalne wykorzystanie terenów i dbałość o ład przestrzenny,
- tworzenie dobrych wzorców dla budownictwa na terenach wiejskich.

Podejmując działania na rzecz rozwoju gminy należy uwzględnić wewnętrzne czynniki ograniczające jej rozwój, punkty stanowiące jej mocne strony, potencjał rozwojowy gminy oraz zidentyfikowane ex-ante zagrożenia. Analiza SWOT gminy Dywity została przedstawiona w tabeli poniżej.

<p style="text-align: center;">MOCNE STRONY:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czyste, nieskażone środowisko, • warunki dla rozwoju agroturystyki, • proinwestycyjne nastawienie władz gminy, • korzystne położenie gminy w pobliżu Olsztyna, • położenie gminy w pobliżu drogi wojewódzkiej nr 51, • istniejące szkoły i placówki oświatowo – kulturalne, • istniejąca infrastruktura techniczna, 	<p style="text-align: center;">SŁABE STRONY:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zły stan dróg, • słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna, • zły stan opieki zdrowotnej, • słaba siła ekonomiczna mieszkańców gminy, • niska dochodowość rolnictwa, • bezrobocie, brak nowych miejsc pracy, • zbyt mała ilość inwestorów zewnętrznych, • niski poziom wykształcenia społeczeństwa, • niedostateczne wykorzystanie wolnych terenów pod inwestycje, • niedostateczna promocja gminy,
<p style="text-align: center;">SZANSE:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój turystyki, • rozwój drobnej przedsiębiorczości, • położenie przy szlaku tranzytowym, • wykorzystanie wartości kulturowych i historycznych w celu promocji gminy, • pozyskiwanie inwestorów krajowych i zagranicznych, • wykorzystanie wolnych terenów pod 	<p style="text-align: center;">ZAGROŻENIA:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mała opłacalność produkcji rolnej (roślinnej i zwierzęcej), • zbyt małe zainteresowanie inwestorów zewnętrznych, • brak rynków zbytu dla rolnictwa, • wzrost bezrobocia, • bliskość drogi nr 51, • zły stan dróg gminnych,

<p>inwestycje,</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój mieszkalnictwa, • powiększanie arealów leśnych, • alternatywne źródła finansowania, w tym środki pomocowe z UE, • rolnictwo ekologiczne, • agroturystyka - rozwój i tworzenie gospodarstw, • modernizacja i poprawa stanu dróg.. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak kanalizacji sanitarnej w większości wsi, • stan bezpieczeństwa ludności.
---	--

Zidentyfikowane do osiągnięcia cele główne i cząstkowe oraz wyniki analizy SWOT pozwolą w dalszej części opracowania na zdefiniowanie zadań służących rozwojowi lokalnemu.

2. Lista zadań

Lista zadań do realizacji w bezpośredniej bądź dalszej przyszłości powstała na podstawie analizy celów rozwoju gminy, jej mocnych i słabych stron a także szans i zagrożeń. Zadania te, pogrupowane tematycznie, a w dalszej części niniejszego dokumentu ułożone według kryterium ważności, rozwiązywane będą poprzez realizację konkretnych projektów inwestycyjnych. Dla każdego projektu realizowanego w latach 2004-2006 określone zostaną ramy czasowe jego realizacji, a także źródła finansowania, oczekiwane rezultaty oraz instytucje odpowiedzialne za wprowadzenie projektu w życie. Projekty długoterminowe, planowane do realizacji w latach późniejszych, zostaną opisane analogicznie na większym poziomie ogólności (dotyczy to w szczególności montażu finansowego poszczególnych projektów).

Zadania inwestycyjne, służące realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Dywity na lata 2004 – 2013, zostały przyporządkowane zdefiniowanym wcześniej celom cząstkowym. W ramach każdego z nich projekty zostały uszeregowane według kryterium ważności:

- cele przyrodnicze i komunalne:
  1. rekultywacja składowiska odpadów,

2. wydatki inwestycyjne związane z oświetleniem ulic, placów i dróg,

• cele społeczno – gospodarcze:

a) szkolnictwo:

1. przebudowa z rozbudową Szkoły Podstawowej w Tuławkach,
2. termomodernizacja i rozbudowa Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Dywitach,
3. budowa basenu przy Szkole Podstawowej w Dywitach,
4. budowa sali gimnastycznej w Spręcowie,
5. modernizacja przedszkola w Słupach,
6. modernizacja przedszkoli w Dywitach i Kieźlinach,

b) zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców:

1. modernizacja ośrodków zdrowia w Dywitach i Tuławkach,
2. zakup samochodu strażackiego,
3. wydatki na zakupy inwestycyjne związane z opieką społeczną,

c) kultura i sport:

1. budowa i modernizacja świetlic wiejskich,
2. modernizacja budynku Gminnego Ośrodka Kultury,
4. modernizacja budynku na stadionie w Dywitach,
5. modernizacja boisk na stadionie w Dywitach,
6. budowa i modernizacja boisk wiejskich,

d) administracja publiczna i gospodarka mieszkaniowa:

1. zakup gruntów,
2. budowa społeczeństwa informacyjnego poprzez rozbudowę oraz modernizację istniejącej infrastruktury informatycznej gminy oraz jednostek organizacyjnych podlegających UG, a także rozbudowa sieci teleinformatycznej na terenie całej gminy.

• rozwój infrastruktury wodnej i sanitarnej:

1. zwodociągowanie wsi Tuławki, Gady, Nowe Włóki, Frączki oraz zabudowy kolonijnej na terenie gminy, włączenie osiedla Leśnego do wodociągu Słupy,
2. kontynuacja budowy kanalizacji Myki – Zalbki – Wadąg, modernizacja kanalizacji w Słupach, rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Ługwałdzie,
3. modernizacja ujęcia wody w Dywitach i Słupach oraz poprawa jakości wody,
4. aktualizacja programu kanalizacji sanitarnej gminy Dywity,

5. budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Spręcowo – Sętal – I etap Kanalizacja wsi Spręcowo i II etap – wieś Sętal,
6. kanalizacja sanitarna wsi Bukwał – Barkweda – Kajny,
7. kanalizacja Brąswald – Ługwałd,
8. projekty wodociągów i kanalizacji,
9. wydatki na zakupy inwestycyjne związane z eksploatacją sieci wodno – kanalizacyjnej,
10. budowa kanalizacji wsi Tuławki, Gady, Frączki, Gradki, Nowe Włoki, rozgity, Dąbrówka Wielka, Redykajny,

• rozwój infrastruktury transportowej:

1. budowa ulic w Kieźlinach (osiedle komunalne),
2. opracowanie projektów drogowych,
3. modernizacja dróg wraz z chodnikami: Myki, Zalbki,
4. udział gminy Dywity w modernizacji drogi powiatowej Dywity – Brąswald,
5. udział gminy Dywity w modernizacji drogi powiatowej Dywity – Różnowo – krzyżówki barczewskie,
6. budowa ulic w Dywitach, Kieźlinach, Słupach, na osiedlu Wadag,
7. budowa drogi Dywity – Ługwałd,
8. budowa ulic w Dywitach (Grzybowa, Połna, Słoneczna oraz osiedlowych przy ulicy Olsztyńskiej),
9. budowa ulic na osiedlu Leśnym w Kieźlinach,
10. udział gminy w modernizacji drogi powiatowej Różnowo – Dąbrówka Wielka,
11. budowa ulic na osiedlu w Różnowie,
12. budowa ścieżek rowerowych,
13. budowa chodników w miejscowościach Brąswald, Dywity, Bukwał, Gradki, Tuławki, Gady we współpracy ze starostwem.

IV. Realizacja zadań i projektów

Lista zadań, zestawiona w poprzednim rozdziale, przekłada się na poszczególne działania. Te z kolei często podlegają etapowaniu. W poniższej tabeli zestawiono przewidywany harmonogram realizacji projektów. Tabela ta pozwoli na określenie stopnia zapotrzebowania na środki budżetowe i pozabudżetowe w poszczególnych latach.

Tabela zawiera zestawienie działań pogrupowanych według przynależności do określonych wcześniej grup. Zakłada się, że projekty nie zrealizowane w założonym do realizacji roku przechodzą na rok następny.

Działanie	Przewidywany okres realizacji										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Cele przyrodnicze i komunalne:											
• Rekultywacja składowiska odpadów											
Opracowanie dokumentacji											
Wdrożenie inwestycji											
• Wydatki inwestycyjne związane z oświetleniem ulic, placów i dróg											
Wdrożenie											
Cele społeczno – gospodarcze:											
• Szkolnictwo											
Przebudowa z rozbudową SP w Tuławkach											
Termomodernizacja i rozbudowa SP i Gimnazjum w Dywitach											
Budowa basenu przy SP w Dywitach											
Budowa sali gimnastycznej w Sprecowie											
Modernizacja przedszkola w Słupach											
Modernizacja przedszkoli w Dywitach i Kieźlinach											
• Zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców											
Modernizacja ośrodków zdrowia w Dywitach i Tuławkach											
Zakup samochodu strażackiego											
• Kultura i sport											

V. Powiązanie projektów z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy/powiatu/województwa

Plan Rozwoju Lokalnego jest dokumentem programowym, który integruje potrzeby społeczności lokalnej w zakresie ładu kulturowo – ekologicznego, społecznego, gospodarczo – infrastrukturalnego. W swoich ustaleniach bazuje na dokumentach i programach planistycznych będących podstawą polityki regionalnej zarówno na poziomie krajowym, wojewódzkim jak i powiatowym. Zgodność Planu Rozwoju Lokalnego ze strategicznymi dokumentami planistycznymi jest warunkiem koniecznym jego skutecznej realizacji.

Niniejszy dokument jest spójny z postulatami innych dokumentów gminnych, takich jak „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” oraz „Strategia rozwoju gminy”. Projekty przewidziane do realizacji w Planie Rozwoju Lokalnego mają służyć realizacji Programu rozwoju przedsiębiorczości, Programu rozwoju turystyki i rekreacji, Programu rozwoju i rozbudowy infrastruktury technicznej, Programu rozwoju infrastruktury społecznej oraz Programu ochrony środowiska. Wszystkie one zostały zdefiniowane w „Strategii rozwoju gminy Dywity” i są sukcesywnie wdrażane. Ich realizację podzielono na etapy, z których każdy trwa około 3 lata. Obecnie gmina znajduje się w II z tych etapów. Obejmuje on kontynuację programów wcześniej rozpoczętych, ze szczególnym ukierunkowaniem na gospodarkę rolną. Kontynuacji podlega przede wszystkim proces rozbudowy infrastruktury technicznej.

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” określa zasady polityki przestrzennej w poszczególnych strefach na terenie gminy Dywity. W dokumencie tym nakreślono kierunki zmian z wyszczególnieniem strefy potencjalnego rozwoju. Na wszystkich obszarach, wyodrębnionych na terenie gminy Dywity ze względu na swoje specyficzne cechy, realizowane są Programy rozwoju (określone w „Strategii rozwoju gminy Dywity”), jednakże z różnym nasileniem i w innym zakresie.

Dokumenty strategiczne na poziomie lokalnym muszą być spójne z ustaleniami dokumentów programowych na poziomie regionalnym. Ich cele, a co za tym idzie – zadania przewidziane do wdrożenia, wynikają między innymi z wytycznych „Strategii rozwoju społeczno – gospodarczego województwa warmińsko – mazurskiego” oraz „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa”.

„Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego województwa warmińsko – mazurskiego” jako cel nadrzędny stawia „rozwój Warmii i Mazur na rzecz spójności

ekonomicznej, społecznej i przestrzennej w jednoczącej się Europie". Cele strategiczne sformułowano w ośmiu obszarach rozwoju, przyjętych jako priorytetowe dla województwa warmińsko - mazurskiego: wspieranie przedsiębiorczości, edukacja, infrastruktura techniczna, restrukturyzacja obszarów wiejskich, rozwój turystyki, atrakcyjność zamieszkania, środowisko przyrodnicze, dziedzictwo i kultura. Jednym z celów operacyjnych Strategii jest „zwiększenie zewnętrznej dostępności transportowej oraz wewnętrznej spójności regionu”. Osiągnięciu zewnętrznej spójności ma służyć między innymi modernizacja drogi krajowej nr 51 Olsztynek – Olsztyn (projektowana ekspresowa) – Dobre Miasto – Lidzbark Warmiński – Bartoszyce – Bezledy. Ponadto wewnętrzna spójność regionu zostanie osiągnięta między innymi poprzez utwardzenie dróg powiatowych, a także gminnych o podstawowym znaczeniu dla gminy. Niezbędna jest budowa obwodnic miast i wsi, leżących na głównej sieci dróg, w tym wokół Olsztyna, która odciąży miasto od ruchu transportowego regionalnego, krajowego i międzynarodowego. Ponadto zły stan techniczny obiektów inżynierskich powoduje konieczność modernizacji nienormatywnych mostów i wiaduktów.

Natomiast „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko – mazurskiego” za cel nadrzędny przyjmuje „ukształtowanie rozwoju przestrzennego województwa tak, by było to atrakcyjne, przyjazne i wyjątkowe miejsce zamieszkania, wypoczynku oraz rozwoju społeczno-gospodarczego w kraju i Europie.” W ustaleniach Planu zawarte są zadania o znaczeniu krajowym (zadania rządowe), regionalnym, ponadlokalnym.

Wśród ustaleń „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko – mazurskiego” dotyczących gminy Dywity są:

1. modernizacja drogi nr 51 granica państwa – Bezledy – Olsztyn do klasy technicznej GP (główna ruchu przyspieszonego) – w związku z brakiem możliwości przeprowadzenia drogi przez miejscowości, niezbędna jest realizacja następujących obejść: Bezledy, Bartoszyce, Rogóż, Lidzbark Warmiński, Dobre Miasto, Barcikowo, Dywity, Olsztyn,
2. budowa gazociągu tranzytowego wysokiego ciśnienia na trasie Olsztyn – Dobre Miasto DN 250 (m.in. przez obszar gminy Dywity)

Dokumenty planistyczne na poziomie regionalnym muszą być zgodne z Koncepcją Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju. To opracowanie zawiera zadania o charakterze rządowym, regionalnym i ponadlokalnym planowane do wdrożenia. Ich ogólny zarys przekłada się na uszczegółowienie w dokumentach planistycznych niższych rządów.

Spójność dokumentów planistycznych wszystkich rządów ma zapewnić zrównoważony rozwój naszego kraju we wszystkich dziedzinach życia.

VII. Plan finansowy na lata 2004-2006 i 2007-2013

Aktualna i prognozowana sytuacja finansowa gminy Dywity w okresie programowania 2004 – 2006 oraz w latach 2007 – 2010 została przedstawiona w poniższej tabeli.

Lp.	Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
A	DOCHODY OGÓLEM, w tym:	11744406	12521424	17246412	17476000	17220000	17950000	18580000	19320000	19600000
1.	DOCHODY WŁASNE	6470660	7399519	9317832	9406000	10200000	11050000	11500000	12000000	12500000
2.	SUBWENCJE	3465898	3882331	3807810	4100000	4120000	4150000	4280000	4440000	4450000
3.	DOTACJE CELOWE NA ZADANIA Z ZKRESU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ	824545	676452	924254	360000	300000	250000	200000	200000	150000
4.	DOTACJE CELOWE NA ZADANIA WŁASNE	983303	562122	3196516	3610000	2600000	2500000	2600000	2680000	2500000
B	WYDATKI OGÓLEM, w tym:	11708744	12712293	20409173	17106000	16950000	17790000	18430000	18820000	19600000
1.	wydatki bieżące	9165323	1013248	13218371	11410135	11900000	12740000	13030000	13220000	13786000
2.	wydatki inwestycyjne	2543421	2581045	7190802	5695865	5050000	5050000	5400000	5600000	5814000
C	WYNIK FINANSOWY (A-B) (+, -)	35662	-191869	-3162761	370000	270000	160000	150000	500000	0
D	SPLATY KREDYTÓW I POŻYCZEK	282422	268178	498130	405312	287523	169532	155811	0	0
1.	Splata rat kredytów i pożyczek	240000	240000	398999	210000	110000	0	0	0	0
2.	Splata wnioskowanej pożyczki	0	0	65226	179156	174360	169532	155811	0	0
E	WARTOŚĆ UDZIELONYCH PORĘCZEŃ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F	WYKUP PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH	0	0	0	0	0	0	0	0	0
G	PLANOWANA ŁĄCZNA KWOTA DŁUGU	559999	718999	950000	580000	310000	150000	0	0	0
H	WSKAŹNIK %	4,77	5,74	5,51	3,32	1,80	0,84	0,00	0,00	0,00

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Dywitach.

Zestawienie planowanych wydatków inwestycyjnych gminy Dywity z planowanymi nakładami na realizację Planu Rozwoju Lokalnego przedstawia tabela poniżej.

	2004	2005	2006	Razem
Planowane wydatki inwestycyjne	7 190 802	5 695 865	5 050 000	17 936 667
Planowany wkład własny na realizację PRL	1 807 167	2 607 515	2 238 560	6 653 242
Nadwyżka	5 383 635	3 088 350	2 811 440	11 283 425

Zródło: Opracowanie własne.

Z powyższej tabeli wynika, że realizacja Planu Rozwoju Lokalnego nie powinna być zagrożona przez niedobór środków własnych gminy. Sytuacja, w której wszystkie kwalifikujące się do wsparcia w ramach ZPORR projekty wsparcie takie otrzymują jest oczywiście sytuacją idealną. Uzyskanie dotacji zależy będzie od wielu czynników, m. in. od jakości przygotowania poszczególnych projektów, od konkurencji ze strony innych gmin, od ilości alokowanych środków i wielu innych, w większym lub mniejszym stopniu przewidywalnych czynników. Pamiętać jednak trzeba, że w przypadku braku środków na sfinansowanie projektu zgodnie z planowanym harmonogramem jego realizacja może zostać przesunięta na rok kolejny. I odwrotnie, wolne środki finansowe w danym roku mogą posłużyć na sfinansowanie przyszłorocznych inwestycji. Poza tym, stosunkowo niski aktualny i planowany stan zadłużenia gminy pozwala dodatkowo zwiększyć możliwości inwestycyjne dzięki zewnętrznym źródłom finansowania.

Biorąc pod uwagę:

- planowane wydatki inwestycyjne gminy (wyszczególnione w tabelkach powyżej)
- możliwości dofinansowania oferowane przez program ZPORR,
- możliwości dofinansowania z innych źródeł publicznych (pomoc udzielana jednostkom samorządu terytorialnego na realizację inwestycji infrastrukturalnych nie jest pomocą publiczną wg zapisów ustawowych; wparcie może kumulować się nawet do 100% wydatków),
- uwzględniając zadłużenie gminy oraz koszty związane z jego obsługą,

można stwierdzić, że Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Dywity jest wykonalny z finansowego punktu widzenia.

Gmina zgodnie z dokumentami tematycznymi programów operacyjnych UE musi zapewnić część środków potrzebnych na realizację inwestycji. Po ogólnym oszacowaniu kosztów poszczególnych projektów dokonano ich podziału na źródła finansowania zgodnie z posiadanymi na dzień dzisiejszy informacjami o Zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego.

Poniżej przedstawione zostały tabele z poszczególnymi projektami i ich finansowaniem i harmonogramem realizacji. Szczególna uwaga została zwrócona na inwestycje przewidziane na lata 2004 – 2006. W dalszej części opracowania przedstawiona zostanie także ich charakterystyka i szczegółowe informacje dotyczące wskaźników monitorowania.

Inwestycje przewidziane na kolejny okres programowania Unii Europejskiej, tj. lata 2007 – 2013, zostały przedstawione bardziej ogólnie. Związane jest to przede wszystkim z faktem, że na kolejny okres zostanie przygotowany nowy Plan Rozwoju Lokalnego. Uszczegółowieniu poddane będą wówczas harmonogram, finansowanie oraz szczegółowy opis projektów.

Planowane inwestycje	Rok 2004				Rok 2005				Rok 2006				2004 - 2006			
	w złotych															
	Razem	Środki własne	ZPORR	Inne źródła	Razem	Środki własne	ZPORR	Inne źródła	Razem	Środki własne	ZPORR	Inne źródła	Razem	Środki własne	ZPORR	Inne źródła
1. Rekultywacja składowiska odpadów- dokumentacja	2 000	2 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2 000	2 000	0	0
2. Przebudowa z rozbudowa SP w Tulawach	3 112 289	830 000	1 301 626	980 663 ¹	2 104 408	389 549	1 375 699	339 160 ¹	0	0	0	0	5 216 687	1 219 549	2 877 325	1 319 823 ¹
3. Termomodernizacja rozbudowa SP i Gimnazjum w Dwyłach	0	0	0	0	40 000	40 000	0	0	600 000	150 000	450 000	0	640 000	190 000	450 000	0
4. Budowa basenu przy SP w Dwyłach	0	0	0	0	60 000	60 000	0	0	1 560 000	560 000	0	1 000 000 ²	1 620 000	620 000	0	1 000 000 ²
5. Budowa sali gimnastycznej w Spępowie-	0	0	0	0	0	0	0	0	15 000	15 000	0	0	15 000	15 000	0	0
6. Modernizacja przedszkola w Kiszlinach	0	0	0	0	0	0	0	0	150 000	150 000	0	0	150 000	150 000	0	0
7. Modernizacja ośrodków zdrowia w Dwyłach i Tulawach	0	0	0	0	160 000	40 000	120 000	0	0	0	0	0	160 000	40 000	120 000	0
8. Zakup samochodu strażackiego	67 100	7 100	0	60 000 ³	0	0	0	0	0	0	0	0	67 100	7 100	0	60 000 ³
9. Budowa i modernizacja świetlic wsielskich	0	0	0	0	150 000	37 500	112 500	0	100 000	25 000	75 000	0	250 000	62 500	187 500	0
10. Modernizacja budynku GOK-u	0	0	0	0	50 000	50 000	0	0	0	0	0	0	50 000	50 000	0	0
11. Modernizacja budynku na stadionie w Dwyłach	40 000	40 000	0	0	40 000	40 000	0	0	0	0	0	0	80 000	80 000	0	0
12. Modernizacja boisk na stadionie w Dwyłach	0	0	0	0	143 000	36 000	107 000	0	120 000	30 000	90 000	0	263 000	66 000	197 000	0
13. Budowa i	20 000	20 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20 000	20 000	0	0

38. Budowa ulic w Kieźminach	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 066 000	799 500	0	1 066 000	298 500	799 500	0
39. Budowa ulic w Słupach	0	0	0	300 000	75 000	225 000	0	0	0	300 000	0	0	300 000	75 000	225 000	0
40. Budowa ulic na osiedlu Władag (RSP)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	500 000	375 000	0	500 000	125 000	375 000	0
41. Budowa chodników w miejscowości Brasław	0	0	0	88 000	88 000	0	0	0	0	0	0	0	88 000	88 000	0	0
42. Budowa chodników w miejscowości Dywity (przy CEPARH-IE)	0	0	0	0	0	0	0	0	70 000	70 000	0	0	70 000	70 000	0	0
43. Budowa chodników w miejscowości Tulawki	0	0	0	0	85 000	85 000	0	0	0	0	0	0	85 000	85 000	0	0
Razem	6 155 970	1 807 167	2 616 140	1 730 663	7 786 273	2 607 515	4 639 596	339 160	7 029 240	2 238 560	3 790 680	1 000 000	20 971 46	6 653 242	11 248 416	3 069 823

1) Inne źródła finansowania obejmują dotacje z PAOW w wysokości 980 663,00 PLN w roku 2004 oraz dotację MENIS w wysokości 339 160,00 PLN w roku 2005.

2) Basen przy Szkole Podstawowej w Dywitach będzie budowany w ramach partnerstwa prywatno – publicznego. Inne źródła finansowania obejmują środki osób prywatnych w wysokości 1 000 000,00 PLN w roku 2006.

3) Pożyczka.

4) Dotacja Marszałka Województwa Warmińskiego – Mazurskiego.

5) Dofinansowanie z Nadleśnictwa.

Planowane inwestycje		Razem	Środki własne	ZPORN	Inne źródła
		w złotych			
1. Rekultywacja składowiska odpadów-wdrożenie	Okres realizacji		2007-2013		
	Koszt całkowity	30 000	7 500	22 500	0
2. Wydatki inwestycyjne związane z oświetleniem ulic, placów i dróg	Szacowany koszt roczny	4 286	1 071	3 214	0
	Okres realizacji		2007-2013		
3. Budowa sali gimnastycznej w Spręcowie - wdrożenie	Koszt całkowity	700 000	175 000	525 000	0
	Szacowany koszt roczny	100 000	25 000	75 000	0
4. Termomodernizacja i rozbudowa SP i Gimnazjum w Dywitach - kontynuacja	Okres realizacji		2007-2013		
	Koszt całkowity	1 340 000	335 000	1 005 000	0
5. Budowa basenu przy SP w Dywitach - kontynuacja	Szacowany koszt roczny	191 429	47 857	143 571	0
	Okres realizacji		2007		
6. Modernizacja budynku przedszkola w Słupach	Koszt całkowity	880 000	220 000	660 000	0
	Szacowany koszt roczny	880 000	220 000	660 000	0
7. Modernizacja przedszkoli w Dywitach, Kiedlinach	Okres realizacji		2007		
	Koszt całkowity	380 000	136 420	0	243 580
8. Budowa i modernizacja świetlic wiejskich	Szacowany koszt roczny	380 000	136 420	0	243 580
	Okres realizacji		2007		
9. Budowa i modernizacja boisk wiejskich-etap II	Koszt całkowity	300 000	300 000	0	0
	Szacowany koszt roczny	300 000	300 000	0	0
10. Budowa i modernizacja boisk wiejskich-etap II	Okres realizacji		2007		
	Koszt całkowity	300 000	300 000	0	0
11. Budowa i modernizacja boisk wiejskich-etap II	Szacowany koszt roczny	300 000	300 000	0	0
	Okres realizacji		2007-2013		
12. Budowa i modernizacja boisk wiejskich-etap II	Koszt całkowity	200 000	50 000	150 000	0
	Szacowany koszt roczny	28 571	7 143	21 429	0
13. Budowa i modernizacja boisk wiejskich-etap II	Okres realizacji		2007-2013		
	Koszt całkowity	50 000	12 500	37 500	0

10.	Budowa kanalizacji wsi Tutawki, Gady, Frączki, Gradki, Nowe Włoki, Rozgify, Dąbrówka Wielka, Rodykajny	Szacowany koszt roczny	7 143	1 786	5 357	0
		Okres realizacji		2007-2013		
		Koszt całkowity	17 000 000	4 250 000	12 750 000	0
		Szacowany koszt roczny	2 428 571	607 143	1 821 429	0
11.	Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Spręcowo-Setal – etap II kanalizacja wsi Setal	Okres realizacji		2007		
		Koszt całkowity	1 500 000	375 000	1 125 000	0
		Szacowany koszt roczny	1 500 000	375 000	1 125 000	0
12.	Kanalizacja Brąswald-Lugwałd – wdrożenie inwestycji	Okres realizacji		2007-2013		
		Koszt całkowity	1 000 000	250 000	750 000	0
		Szacowany koszt roczny	142 857	35 714	107 143	0
13.	Budowa ulic na osiedlu Wadąg (RSP) - kontynuacja	Okres realizacji		2007-2013		
		Koszt całkowity	2 000 000	500 000	1 500 000	0
		Szacowany koszt roczny	285 714	71 429	214 286	0
14.	Budowa drogi Dywity-Lugwałd	Okres realizacji		2007-2013		
		Koszt całkowity	1 500 000	375 000	1 125 000	0
		Szacowany koszt roczny	214 286	53 571	160 714	0
15.	Budowa ulic w Dywitach-Grzybowa, Polna, Słoneczna	Okres realizacji		2007-2013		
		Koszt całkowity	800 000	200 000	600 000	0
		Szacowany koszt roczny	114 286	28 571	85 714	0
16.	Budowa ulic osiedlowych w Dywitach przy ulicy Olsztyńskiej	Okres realizacji		2007-2013		
		Koszt całkowity	300 000	75 000	225 000	0
		Szacowany koszt roczny	42 857	10 714	32 143	0
17.	Budowa ulic na osiedlu Lesnym w Kiedłmach	Okres realizacji		2007-2013		
		Koszt całkowity	150 000	37 500	112 500	0
		Szacowany koszt roczny	21 429	5 357	16 071	0
18.	Droga powiatowa Różnowo-Dąbrówka Wielka – udział gminy w inwestycji prowadzonej przez starostwo	Okres realizacji		2007-2013		
		Koszt całkowity	500 000	500 000	0	0
		Szacowany koszt roczny	71 429	71 429	0	0
19.	Budowa ulic na osiedlu w Różnowie	Okres realizacji		2007-2013		
		Koszt całkowity	3 000 000	750 000	2 250 000	0

20. Budowa ścieżek rowerowych	Szacowany koszt roczny	428 571	107 143	321 429	0
	Okres realizacji	2007-2013			
	Koszt całkowity	150 000	37 500	112 500	0
	Szacowany koszt roczny	21 429	5 357	16 071	0
21. Udział Gminy w budowie chodników (wspólnie ze starostwem) w miejscowościach Bukwałd, Gradki, Gady	Okres realizacji	2007-2013			
	Koszt całkowity	185 000	185 000	0	0
	Szacowany koszt roczny	26 429	26 429	0	0
	Koszt całkowity	32 265 000	9 071 420	22 950 000	243 580
	Szacowany koszt roczny				
	2007	7 489 286	2 429 991	4 787 143	243 580
	2008	4 129 286	1 105 714	3 023 571	0
	2009	4 129 286	1 105 714	3 023 571	0
	2010	4 129 286	1 105 714	3 023 571	0
	2011	4 129 286	1 105 714	3 023 571	0
	2012	4 129 286	1 105 714	3 023 571	0
	2013	4 129 286	1 105 714	3 023 571	0
	Razem 2007-2013	32 265 000	9 063 277	22 928 571	243 580

*Kolejny okres programowania Unii Europejskiej, to jest na lata 2007 – 2013, będzie wymagał sporządzenia odrębnych dokumentów strategicznych na szczeblu centralnym i krajowym. Ponadto zostana sporządzone nowe dokumenty programowe dotyczące wsparcia z funduszy strukturalnych. W związku z tym planowane obecnie projekty, które mają być zrealizowane w ciągu lat 2007 – 2013, mogą podlegać różnym kryteriom kwalifikowalności kosztów oraz poziomom wsparcia. W związku z nieznaną obecnie procedurą przyznawania wsparcia na kolejny okres programowania UE przyjęto poziom 75% kosztów kwalifikowanych jako wysokość refundacji z ERDF w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

Okres realizacji „2007-2013” oznacza, że na dzień dzisiejszy nie jest znana dokładna data realizacji projektu. W związku z tym koszty rozłożono równomiernie na każdy rok.

Poniżej w postaci tabel została przedstawiona charakterystyka inwestycji przewidzianych do realizacji w latach 2004 – 2006. Dotyczyła ona identyfikacji podmiotu odpowiedzialnego za realizację projektu, harmonogramu wdrażania, źródeł finansowania, skróconego opisu technicznego oraz rodzaju i sposobu pomiaru wskaźników obrazujących przebieg tych inwestycji.

TYTUŁ PROJEKTU	Rekultywacja składowiska odpadów
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	32 000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Projekt przewiduje przygotowanie dokumentacji w bieżącym okresie programowania, natomiast jego realizacja zostanie przesunięta na lata 2007-13. Obecnie nie jest znany dokładny termin wdrożenia projektu. Będzie on obejmował rekultywację gminnego składowiska odpadów.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 7 520,00 PLN - własne środki budżetowe • 22 500,00 PLN - środki ze ZPORR • 0,00 PLN – inne źródła finansowania
HARMONOGRAM REALIZACJI	Dokumentacja projektu zostanie opracowana w 2004 roku.
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilość zrehabilitowanych składowisk, - powierzchnia składowiska. <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie powierzchni nieużytków na terenie gminy. <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa stanu środowiska naturalnego, - poprawa warunków życia mieszkańców, - wielkość migracji w gminie.
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ol style="list-style-type: none"> a) monitoring na miejscu, b) statystyka gminna, c) badania ankietowe.

TYTUŁ PROJEKTU	Przebudowa z rozbudową SP w Tuławkach
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	5 216 697,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Niniejszy projekt przewiduje przeprowadzenie prac inwestycyjnych polegających na rozbudowie z przebudową budynku byłej Szkoły Rolniczej na Szkołę Podstawową z zespołem żywieniowym i dawnego budynku garażowego na kotłownię (na biomase) ze składem opału wraz z przyłączami oraz budowie sali gimnastycznej (24x14 m) z zapleczem i ogrodzeniem działki, a także rozbiórce budynków gospodarczego i garażowego w Tuławkach (dz. nr 27/2, 27/3, 28, 30/2).
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 1 219 549,00 PLN - środki własne • 2 677 325,00 PLN - środki ze ZPORR • 980 663,00 PLN - środki z PAOW • 339 160,00 PLN - środki z MENIS
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się w roku 2004, a zostanie zakończona w 2005 roku.
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia przebudowanych połaci dachowych na obiektach szkolnych, - powierzchnia nowopowstałych pomieszczeń gospodarczych, - powierzchnia/kubatura budynków poddanych rozbiórce, - powierzchnia zbudowanej sali gimnastycznej. <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie kosztów utrzymania budynku (niższe koszty ogrzewania), - zwiększenie ilości prowadzonych zajęć sportowych, - ilość nowych pomieszczeń dydaktycznych i gospodarczych, - poprawa stanu infrastruktury społecznej w gminie. <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości kształcenia w gminie,

	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa zdrowotności uczniów, - zwiększenie ilości osób kontynuujących naukę na poziomie ponadgimnazjalnym.
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> a) monitoring na miejscu b) audyt energetyczny c) statystyka szkolna d) statystyka gminna e) badania ankietowe

TYTUŁ PROJEKTU	Termomodernizacja i rozbudowa SP i Gimnazjum w Dywitach
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	1 520 000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	<p>Niniejszy projekt przewiduje przeprowadzenie prac remontowych i modernizacji, polegających na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dociepleniu budynku, - wymiana dachu na dwuspadowy, - dobudowie pawilonu dydaktycznego - uzyskaniu nowych pomieszczeń dydaktycznych i gospodarczych.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 410 000,00 PLN - środki własne • 1 110 000,00 PLN - środki ze ZPORR • 0,00 PLN – inne źródła finansowania
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się w roku 2005, a zostanie zakończona w 2007 roku.
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia przebudowanych połaci dachowych na obiektach szkolnych, - powierzchnia nowopowstałych pomieszczeń dydaktycznych, - powierzchnia nowopowstałych pomieszczeń gospodarczych. <p>Na poziomie rezultatu:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie kosztów utrzymania budynku (niższe koszty ogrzewania), - poprawa stanu infrastruktury społecznej w gminie. <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości kształcenia w gminie, - zwiększenie ilości osób kontynuujących naukę na poziomie ponadgimnazjalnym.
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> a) monitoring na miejscu b) audyt energetyczny c) statystyka szkolna d) statystyka gminna e) badania ankietowe

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa sali gimnastycznej w Spręcowie
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	1 355 000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Niniejszy projekt przewiduje przygotowanie dokumentacji technicznej projektu w roku 2006. Prace budowlane zostaną wykonane w kolejnym okresie kontraktowania UE, tj. w latach 2007-13, jednak nie znana jest jeszcze data rozpoczęcia realizacji inwestycji. Projekt będzie obejmował budowę sali gimnastycznej o wymiarach 24x12 m.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 350 000,00 PLN - środki własne • 1 005 000,00 PLN - środki ze ZPORR • 0,00 PLN – inne źródła finansowania
HARMONOGRAM REALIZACJI	Dokumentacja techniczna projektu zostanie opracowana w roku 2006.
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia zbudowanego obiektu sportowego, - powierzchnia nowopowstałych pomieszczeń gospodarczych. <p>Na poziomie rezultatu:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - ilość godzin zajęć sportowych odbywających się w nowym obiekcie, - poprawa stanu infrastruktury społecznej w gminie. <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa sprawności fizycznej uczniów, - poprawa jakości życia mieszkańców.
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> a) monitoring na miejscu b) statystyka szkolna c) statystyka gminna d) badania ankietowe

TYTUŁ PROJEKTU	Modernizacja ośrodków zdrowia w Dywitach i Tuławkach
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	160 000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Niniejszy projekt przewiduje przeprowadzenie prac modernizacyjnych w ośrodkach zdrowia w Dywitach i Tuławkach, polegających na likwidacji barier architektonicznych w budynkach.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 40 000,00 PLN - środki własne • 120 000,00 – środki ze ZPORR • 0,00 PLN – inne źródła finansowania
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu zostanie przeprowadzona w 2005 roku.
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia zmodernizowanych ośrodków zdrowia, - ilość wprowadzonych udogodnień. <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilość osób korzystających z nowych obiektów, - poprawa stanu infrastruktury społecznej w gminie. <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ułatwienie dostępu do obiektów dla osób niepełnosprawnych,

	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości życia mieszkańców, - saldo migracji w gminie.
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> a) monitoring na miejscu b) statystyka ośrodków zdrowia c) statystyka gminna d) badania ankietowe

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa i modernizacja świetlic wiejskich – etap I
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	250 000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Niniejszy projekt przewiduje przeprowadzenie prac remontowych w świetlicach wiejskich, polegających na odnowieniu odnowieniu posadzek i ścian, wymianie okien, dobudowanie powierzchni w obiektach, gdzie jest to niezbędne oraz wybudowanie nowych świetlic w miejscowościach, gdzie ich brakuje .
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 62 500,00 PLN - środki własne • 187 500,00 PLN - środki ze ZPORR • 0,00 PLN- inne źródła finansowania
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się w roku 2005, a zostanie zakończona w 2006 roku.
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia odnowionych posadzek i ścian, - powierzchnia nowopowstałych pomieszczeń, - powierzchnia zbudowanych obiektów. <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie kosztów utrzymania budynku (niższe koszty ogrzewania), - zwiększenie ilości zajęć prowadzonych w świetlicach, - poprawa stanu infrastruktury społecznej w gminie. <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa warunków życia mieszkańców,

	- zwiększenie ilości osób biorących udział w organizowanych zajęciach.
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	a) monitoring na miejscu b) statystyka gminna c) badania ankietowe

TYTUŁ PROJEKTU	Modernizacja boisk na stadionie w Dywitach
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	263 000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Niniejszy projekt przewiduje budowę nowych boisk do takich dyscyplin sportowych, które wymagają specjalnych obiektów, budowę ciągów pieszych, remont ławek, wykonanie punktów świetlnych, urządzenie terenów zielonych.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 66 000,00 PLN - środki własne • 197 000,00 PLN - środki ze ZPORR • 0,00 PLN - inne źródła finansowania
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu zostanie przeprowadzona w latach 2005-2006.
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilość zbudowanych boisk, - powierzchnia urządzona nawierzchni poliuretanowej (448 m²), - powierzchnia zbudowanych ciągów pieszych (100 m²), - ilość wykonanych punktów oświetleniowych (8 szt.), - powierzchnia urządzonych terenów zieleni (1661 m²). <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilość osób korzystających z nowych obiektów, - ilość godzin zajęć prowadzonych na nowych boiskach. <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost ilości obiektów sportowych w gminie, - zwiększenie ilości osób korzystających z obiektów sportowych,

	- poprawa warunków życia mieszkańców i ich sprawności fizycznej.
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	a) monitoring na miejscu b) statystyka gminna c) badania ankietowe

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa społeczeństwa informacyjnego poprzez rozbudowę oraz modernizację istniejącej infrastruktury informatycznej urzędu oraz jednostek organizacyjnych podległych Urzędowi Gminy
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	220 000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Niniejszy projekt przewiduje zakup sprzętu komputerowego, specjalistycznych aplikacji i programów niezbędnych do sprawnego funkcjonowania UG, a także docelowo rozbudowę systemów informatycznych na terenie całej gminy.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 55 000,00 PLN - środki własne • 165 000,00 PLN - środki ze ZPORR • 0,00 PLN - inne źródła finansowania
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się w roku 2004, a zostanie zakończona w 2006 roku.
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zakupionych zestawów komputerowych, - liczba zakupionych aplikacji, licencji i programów. <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie kosztów funkcjonowania sekretariatu UG, - usprawnienie przepływu informacji, - poprawa stanu infrastruktury komputerowej w gminie. <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprawniejsza obsługa interesantów w UG Dywity, - zwiększenie ilości korzystających z sieci komputerowej w Urzędzie Gminy, jednostkach organizacyjnych

	podlegających UG oraz na terenie całej gminy.
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	a) monitoring na miejscu b) statystyka gminna c) badania ankietowe

TYTUŁ PROJEKTU	Rozbudowa sieci wodociągowej z przyłączami do zabudowy kolonijnej we wsi Tuławki, Gady, Nowe Włóki
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	1 911 581,00 PLN
OPIS PROJEKTU	<p>Niniejsza inwestycja przewiduje zbudowanie około 30 km sieci wodociągowej oraz 60 przyłączy do gospodarstw domowych w miejscowościach Tuławki, Gady i Nowe Włóki.</p> <p>Realizacja tego projektu jest uzasadniona rozwijającą się w tej okolicy działalnością agroturystyczną, potrzebą ochrony środowiska w związku z niepełną izolacją wód wglębnych oraz poprawy jakości wody. Ponadto celem wdrożenia projektu jest osiągnięcie stabilizacji i rozwój istniejących gospodarstw rolnych, nastawionych na hodowlę bydła i sprzedaż mleka.</p> <p>Inwestycja jest powiązana z projektami budowy kanalizacji w tym rejonie.</p>
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 625 067,00 PLN - własne środki budżetowe • 1 286 514,00 PLN - środki ze ZPORR • 0,00 PLN – inne źródła finansowania
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu zostanie przeprowadzona w 2004 roku.
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - długość nowej sieci wodociągowej, - liczba zbudowanych przyłączy. <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilość nowoprzyłączonych budynków do sieci wodociągowej, - powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci

	<p>wodociągowej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosunek ilości budynków podłączonych do wodociągu do wszystkich budynków, - poprawa stanu infrastruktury technicznej gminy. <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilość osób korzystających z sieci wodociągowej, - ilość wody konsumowanej w okresie 1 roku, - liczba osób korzystających z sieci wodociągowej, - wzrost poziomu życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, - wielkość migracji w gminie.
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> a) monitoring na miejscu, b) statystyka gminna, c) badania ankietowe.

TYTUŁ PROJEKTU	Modernizacja ujęcia wody w Dywitach
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	280 000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Projekt przewiduje rozbudowę istniejącej stacji uzdatniania wody poprzez zakup nowych filtrów oczyszczających wodę.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 70 000,00 PLN - własne środki budżetowe • 210 000,00 PLN - środki ze ZPORR • 0,00 PLN – inne źródła finansowania
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu odbędzie się w roku 2005.
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zmodernizowanych stacji wodociągowych, - ilość zakupionych filtrów, - ilość wykonanych prac. <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba gospodarstw domowych obsługiwanych przez stację uzdatniania wody,

	<ul style="list-style-type: none"> - ilość uzdatnionej wody w m³, - poprawa stanu infrastruktury technicznej na terenie gminy. <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie nominalnej wydajności stacji, - poprawa warunków bytowych i higienicznych ludności, - ilość wody konsumowanej w ciągu roku, - wielkość migracji w gminie.
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> a) monitoring na miejscu, b) dane techniczne z oddania obiektu do użytku, c) statystyka gminna, d) badania ankietowe,

TYTUŁ PROJEKTU	Wodociągowanie kolonii
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	500 000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Niniejszy projekt przewiduje budowę przyłączy do gospodarstw, którym okresowo brakuje wody na skutek wysychania studni w okresie letnim – około 4 km sieci z przyłączami w roku 2005 i 6 km w roku 2006. Do tych gospodarstw, które nie posiadają indywidualnych studni i dla których przyłącza nie zostaną zbudowane, planuje się wykonanie studni wierconych.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 125 000,00 PLN - własne środki budżetowe • 375 000,00 PLN - środki ze ZPORR • 0,00 PLN – inne źródła finansowania
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu zostanie przeprowadzona w latach 2005 - 2006.
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - długość nowej sieci wodociągowej, - liczba zbudowanych przyłączy, - liczba wykonanych studni wierconych. <p>Na poziomie rezultatu:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - ilość nowoprzłączonych budynków do sieci wodociągowej, - powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci wodociągowej, - stosunek ilości budynków podłączonych do wodociągu do wszystkich budynków, - poprawa stanu infrastruktury technicznej gminy. <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilość osób korzystających z sieci wodociągowej, - ilość wody konsumowanej w okresie 1 roku, - liczba osób korzystających z sieci wodociągowej, - wzrost poziomu życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, - wielkość migracji w gminie.
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> a) monitoring na miejscu, b) statystyka gminna, c) badania ankietowe.

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Spręcowo – Sętal – I etap kanalizacja wsi Spręcowo
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	2 036 480,00 PLN
OPIS PROJEKTU	<p>Projekt przewiduje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowę 5322 m sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej, - budowę 81 przykanalików, - budowę 3 przepompowni głównych, - budowę 53 przepompowni przydomowych.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 509 120,00 PLN - własne środki budżetowe • 1 527 360,00 PLN – środki ze ZPORR • 0,00 PLN – inne źródła finansowania
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się w roku 2005 i zostanie zakończona w roku 2006.
OCZEKIWANE REZULTATY	Na poziomie produktu:

REZULTATY - WSKAŹNIKI	<ul style="list-style-type: none"> - ilość metrów nowopowstałej sieci kanalizacyjnej - ilość zbudowanych przykanalików <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilość nowoprzyłączonych do sieci kanalizacyjnej budynków, - długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy, - procentowy wzrost wskaźnika skanalizowania gminy, - zmniejszenie ilości nieoczyszczonych ścieków na dobę, - poprawa stanu infrastruktury technicznej gminy. <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost poziomu życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, - wielkość migracji w gminie, - liczba mieszkańców gminy korzystających z kanalizacji.
SPOŚÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> a) monitoring na miejscu b) statystyka gminna c) badania ankietowe

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa kanalizacji sanitarnej wsi Bukwald – Barkweda - Kajny
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	1 300 000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Projekt niniejszy będzie realizowany wspólnie z gminą Jonkowo. Ze strony gminy Dywity inwestycja będzie polegać na budowie przewodu tłocznego kanalizacji sanitarnej o długości około 2 km, odcinka sieci grawitacyjnej o długości około 2 km oraz 1 przepompowni. Ścieki będą odprowadzane do oczyszczalni ścieków w Jonkowie.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 325 000,00 PLN - własne środki budżetowe gminy Dywity • 975 000,00 PLN – środki ze ZPORR • 0,00 PLN – inne źródła finansowania
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się w roku 2005 i zostanie zakończona w roku 2006.

OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilość metrów nowopowstałej sieci kanalizacyjnej - ilość zbudowanych przepompowni. <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilość nowoprzyłączonych do sieci kanalizacyjnej budynków, - długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy, - procentowy wzrost wskaźnika skanalizowania gminy, - zmniejszenie ilości nieoczyszczonych ścieków na dobę, - poprawa stanu infrastruktury technicznej gminy. <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost poziomu życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, - wielkość migracji w gminie, - liczba mieszkańców gminy korzystających z kanalizacji.
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<p>a) monitoring na miejscu</p> <p>b) statystyka gminna</p> <p>c) badania ankietowe</p>

TYTUŁ PROJEKTU	Modernizacja drogi Myki (z chodnikiem)
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	400 000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Niniejszy projekt przewiduje modernizację drogi gminnej. Ma ona obejmować odwodnienie, podbudowę oraz zmianę nawierzchni, budowę chodnika.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 115 000,00 PLN - środki własne • 255 000,00 PLN - środki ze ZPORR • 30 000,00 PLN – inne źródła finansowania (dotacja Marszałka Woj. Warmińsko – Mazurskiego)
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu będzie przeprowadzona etapowo – w roku 2004 i 2006.
OCZEKIWANE REZULTATY -	Na poziomie produktu:

WSKAŹNIKI	<ul style="list-style-type: none"> - długość zmodernizowanych dróg gminnych, - długość wybudowanych utwardzonych poboczy i chodników. <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - średni czas przejazdu między dwoma punktami sieci komunikacyjnej, - nośność zmodernizowanych dróg, - podwyższenie wskaźnika powierzchni dróg objętych modernizacją i ulepszeniem nawierzchni. <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba pojazdów korzystających z drogi w okresie 1 roku, - liczba wypadków w okresie 1 roku, - wzrost poziomu życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> a) monitoring na miejscu, b) statystyka gminna, c) badania ankietowe.

TYTUŁ PROJEKTU	Modernizacja drogi Żalbki (z chodnikiem)
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CALKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	410 000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Niniejszy projekt przewiduje modernizację drogi gminnej. Ma ona obejmować odwodnienie, podbudowę oraz zmianę nawierzchni i budowę chodnika.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 120 000,00 PLN - środki własne • 255 000,00 PLN - środki ze ZPORR • 35 000,00 PLN – inne źródła finansowania (dotacja Marszałka Woj. Warmińsko – Mazurskiego)
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się w roku 2004 i zostanie zakończona w 2005 roku.
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - długość zmodernizowanych dróg gminnych,

	<p>- długość wybudowanych utwardzonych poboczy i chodników.</p> <p>Na poziomie rezultatu:</p> <p>- średni czas przejazdu między dwoma punktami sieci komunikacyjnej,</p> <p>- nośność zmodernizowanych dróg,</p> <p>- podwyższenie wskaźnika powierzchni dróg objętych modernizacją i ulepszeniem nawierzchni.</p> <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <p>- liczba pojazdów korzystających z drogi w okresie 1 roku,</p> <p>- liczba wypadków w okresie 1 roku,</p> <p>- wzrost poziomu życia mieszkańców,</p> <p>- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.</p>
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<p>a) monitoring na miejscu,</p> <p>b) statystyka gminna,</p> <p>c) badania ankietowe.</p>

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa ulic w Dywitach(Malinowej, Sosnowej, Różanej, Jeziornej, Prostej)
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	1 557 625,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Niniejszy projekt przewiduje budowę 619 m ulic: Malinowej, Sosnowej i Różanej o szerokości 5 m i powierzchni łącznej 5685 m ² oraz ulic Jeziornej i Prostej o szerokości 3 m, długości łącznej 314 m i powierzchni 1056 m ² . Inwestycja obejmuje budowę nawierzchni z kostki betonowej oraz odwodnienie i przebudowę kolizji z sieciami biegnącymi w ulicach.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 389 406,00 PLN - środki własne • 1 168 219,00 PLN - środki ze ZPORR • 0,00 PLN – inne źródła finansowania
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się i zostanie zakończona w 2005 roku.
OCZEKIWANE REZULTATY	Na poziomie produktu:

REZULTATY - WSKAŹNIKI	<ul style="list-style-type: none"> - długość zmodernizowanych dróg gminnych, - długość wybudowanych utwardzonych poboczy. <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - średni czas przejazdu między dwoma punktami sieci komunikacyjnej, - nośność zmodernizowanych dróg, - podwyższenie wskaźnika powierzchni dróg objętych modernizacją i ulepszeniem nawierzchni. <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba pojazdów korzystających z drogi w okresie 1 roku, - liczba wypadków w okresie 1 roku, - wzrost poziomu życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> a) monitoring na miejscu, b) statystyka gminna, c) badania ankietowe.

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa ulic w Kieźlinach
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	1 066 000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Niniejszy projekt przewiduje budowę ulic Stein i Dziwoty o łącznej długości 711 m. Ich szerokość waha się w granicach 5-6 m, a łączna powierzchnia wynosi 5796,5 m ² . Inwestycja obejmuje budowę nawierzchni z kostki betonowej oraz odwodnienie i przebudowę kolizji z sieciami biegnącymi w ulicach.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 266 500,00 PLN - środki własne • 799 500,00 PLN - środki ze ZPORR • 0,00 PLN – inne źródła finansowania
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się i zostanie zakończona w 2006 roku.
OCZEKIWANE REZULTATY -	Na poziomie produktu:

WSKAŹNIKI	<ul style="list-style-type: none"> - długość zmodernizowanych dróg gminnych, - długość wybudowanych utwardzonych poboczy. <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - średni czas przejazdu między dwoma punktami sieci komunikacyjnej, - nośność zmodernizowanych dróg, - podwyższenie wskaźnika powierzchni dróg objętych modernizacją i ulepszeniem nawierzchni. <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba pojazdów korzystających z drogi w okresie 1 roku, - liczba wypadków w okresie 1 roku, - wzrost poziomu życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> a) monitoring na miejscu, b) statystyka gminna, c) badania ankietowe.

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa ulic w Słupach
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	300 000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	Niniejszy projekt przewiduje budowę 272,4 m ulicy o szerokości 4,5-5 m i łącznej powierzchni 1473 m ² . Inwestycja obejmie budowę nawierzchni z kostki betonowej oraz odwodnienie i przebudowę kolizji z sieciami biegnącymi w ulicach.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 75 000,00 PLN - środki własne • 225 000,00 PLN - środki ze ZPORR • 0,00 PLN – inne źródła finansowania
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie się i zostanie zakończona w 2005 roku.
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - długość zmodernizowanych dróg gminnych,

	<ul style="list-style-type: none"> - długość wybudowanych utwardzonych poboczy. <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - średni czas przejazdu między dwoma punktami sieci komunikacyjnej, - nośność zmodernizowanych dróg, - podwyższenie wskaźnika powierzchni dróg objętych modernizacją i ulepszeniem nawierzchni. <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba pojazdów korzystających z drogi w okresie 1 roku, - liczba wypadków w okresie 1 roku, - wzrost poziomu życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> a) monitoring na miejscu, b) statystyka gminna, c) badania ankietowe.

TYTUŁ PROJEKTU	Budowa ulic na osiedlu Wadąg (RSP)
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy Dywity
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	500 000,00 PLN
OPIS PROJEKTU	<p>Inwestycja swoim zasięgiem obejmie budowę ulic o łącznej powierzchni 11400 m² i szerokości około 5m. Ze względu na odległość w czasie, szczegóły projektu są trudne do określenia. Zakłada się, że będą to ulice Asnyka, Brzechwy, Kochanowskiego, Leśmiana, Osieckiej i Słowackiego.</p>
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • 125 000,00 PLN - środki własne • 375 000,00 PLN - środki ze ZPORR • 0,00 PLN - inne źródła finansowania
HARMONOGRAM REALIZACJI	<p>Realizacja projektu rozpocznie się w roku 2006. Jego wdrożenie planuje się kontynuować w kolejnym okresie kontraktowania UE, tj. w latach 2007-2013. Bliższe określenie terminu zakończenia nie jest znane.</p>
OCZEKIWANE REZULTATY -	Na poziomie produktu:

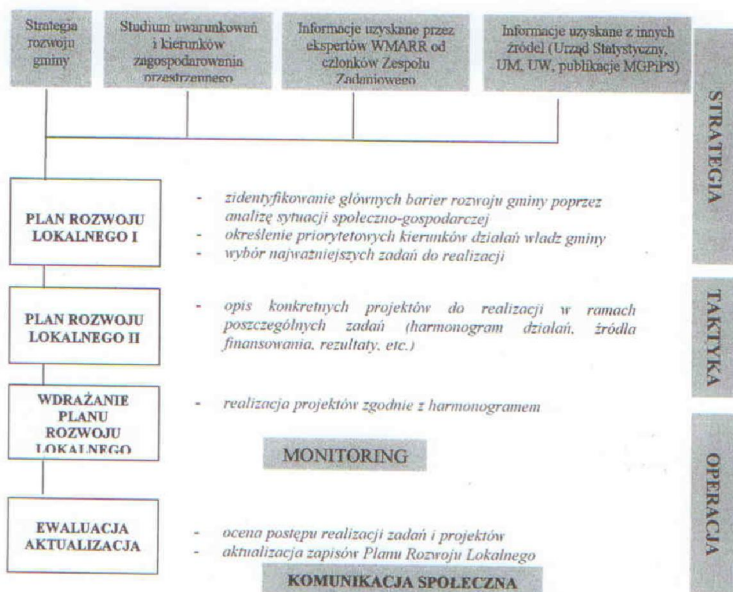
WSKAŹNIKI	<ul style="list-style-type: none"> - długość zmodernizowanych dróg gminnych, - długość wybudowanych utwardzonych poboczy. <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - średni czas przejazdu między dwoma punktami sieci komunikacyjnej, - nośność zmodernizowanych dróg, - podwyższenie wskaźnika powierzchni dróg objętych modernizacją i ulepszeniem nawierzchni. <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba pojazdów korzystających z drogi w okresie 1 roku, - liczba wypadków w okresie 1 roku, - wzrost poziomu życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> a) monitoring na miejscu, b) statystyka gminna, c) badania ankietowe.

VIII. System wdrażania Planu

Plan Rozwoju Lokalnego jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i programy działań na kilka lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Proces jego wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji ze społeczeństwem. Wdrożeniu programu towarzyszyć będzie jego ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Ze względu na swój długookresowy charakter wdrażanie założeń Planu Rozwoju Lokalnego jest procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych oraz elastyczności w dostosowaniu się do priorytetów w zakresie uzyskiwania zewnętrznych środków finansowych.

Zasady programowania, wdrażania i ewaluacji Planu Rozwoju Lokalnego obrazuje poniższy schemat.

Źródło: Opracowanie własne.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Dywity powstał przy udziale pracowników Urzędu Gminy oraz przedstawicieli mieszkańców. Autorzy niniejszego opracowania konsultowali jego treść z Radnymi Gminy, przedstawili zawartość dokumentu osobom zainteresowanym, a także informowali o zasadności sporządzania Planu w przypadku zamierzeń realizacji inwestycji na terenach wiejskich przy udziale środków Unii Europejskiej. Plan i harmonogram inwestycji został skonsultowany, zweryfikowany pod względem możliwości finansowych oraz organizacyjnych Gminy, zaakceptowany przez Radnych. Treść niniejszego dokumentu została przyjęta uchwałą Rady Gminy Dywity.

Poszczególne projekty będą wdrażane są w oparciu o harmonogram ich realizacji zawarty we wcześniejszej części niniejszego dokumentu. Realizacja Planu Rozwoju Lokalnego obejmuje następujące podokresy:

1. 2004 – grudzień 2006,
2. styczeń 2007 – grudzień 2013.

Finansowanie

Realizacja Planu Rozwoju Lokalnego uzależniona jest od wysokości pozyskanych środków zarówno krajowych jak i z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe gminy wskazują, że na realizację przyjętych celów zostanie zabezpieczone 25% wkładu w stosunku do uzyskanych środków wspólnotowych.

Zakłada się, że niewykonanie wszystkich planowanych zadań w latach 2004-2006 powoduje przesunięcie ich realizacji na lata następne.

Plan finansowy z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania oraz harmonogramu na poszczególne lata został przedstawiony w rozdziale VII.

Institucja wdrażająca Plan Rozwoju Gminy

Urząd Gminy Dywity, jako instytucja wdrażająca Plan, odpowiedzialny będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne,

- bezpośrednia realizacja działań przewidzianych w Planie w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania,
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

Działania planowane do realizacji w danym roku zostaną uruchomione poprzez zamieszczenie w uchwale budżetowej na dany rok limitu wydatków na nie przeznaczonych. Kolejne uchwały budżetowe będą określały nakłady na poszczególne działania w wysokości umożliwiającej ich terminowe zakończenie.

Zmiana nakładów przeznaczonych na realizację Planu Rozwoju Lokalnego będzie się odbywać w drodze uchwały Rady Gminy zmieniającej treść uchwały podstawowej.

IX. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Monitoring wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego

Monitorowanie wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego oraz jego poszczególnych elementów dokonywać będzie Zespół zadaniowy powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Dywity Nr 52/2004 z dnia 12 lipca 2004 r. Aby zachować ciągłość procesu przygotowania Planu i jego realizacji, w skład Zespołu do spraw inwestycji, rozwoju gminy i nadzoru technicznego wchodzić członkowie grupy roboczej, zaangażowanej w sporządzanie Planu Rozwoju Lokalnego:

- Ewa Sadowska – Kierownik Referatu Budownictwa i Ochrony Środowiska
- Marek Andruszkiewicz – Inspektor
- Henryk Borowy - Inspektor
- Marian Huszcza – Kierownik Referatu Gospodarki Komunalnej
- Teresa Wąsowicz – Kierownik Referatu Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa
- Danuta Krzyszstanowicz – Skarbnik Gminy
- Małgorzata Dziemidowicz – Inspektor, Sekretarz Zespołu.

Do jego zadań należy:

- integrowanie działań prowadzonych w referatach związanych z zagospodarowaniem przestrzennym, planowaniem inwestycyjnym, nadzorem technicznym oraz rozwojem gminy,
- przygotowywanie i ocena niezbędnych materiałów umożliwiających ubieganie się o środki finansowe z europejskich funduszy pomocowych.

Monitoring wdrażania Planu powinien odbywać się w sposób ciągły, aby osiągnąć postawione w nim cele. Zaniechanie kontroli realizacji Planu może spowodować spadek skuteczności i efektywności procesu wdrażania. Będzie się ona odbywać systematycznie (raz na pół roku) na zebraniach Zespołu do spraw inwestycji, rozwoju gminy i nadzoru technicznego. Istnieje możliwość częstszych spotkań po uprzednim zawiadomieniu członków Zespołu. Funkcję Sekretarza Zespołu zadaniowego pełnić będzie pani Małgorzata Dziemidowicz. Obowiązkiem Sekretarza będzie zawiadamianie członków Zespołu o terminach posiedzeń oraz przygotowywanie na ww. posiedzenia szczegółowych informacji na temat postępów w realizacji Planu Rozwoju Lokalnego w formie standardowego raportu monitorującego (Załącznik 1). Obowiązkiem Sekretarza będzie także przygotowywanie protokołów z posiedzeń Zespołu zadaniowego, zawierających ustalenia ww. posiedzeń i

przesyłanie ich do członków Zespołu. Ponadto Zespół do spraw inwestycji, rozwoju gminy i nadzoru technicznego analizować będzie ilościowe i jakościowe informacje na temat wdrażanych projektów i całego Planu Rozwoju Lokalnego w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem takiej analizy jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i Planu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Jeśli w raportach monitoringowych ujawnione zostaną problemy związane z wdrażaniem Planu, Zespół zadaniowy powinien podjąć działania mające na celu wyeliminowanie pojawiających się trudności wdrożeniowych.

Na koniec każdego podokresu planowania (tzn. w styczniu 2007 i w styczniu 2014 r.) Zespół do spraw inwestycji, rozwoju gminy i nadzoru technicznego sporządzi raport końcowy, obrazujący faktycznie zrealizowane zadania w kontekście założeń Planu Rozwoju Lokalnego. Wszelkie rozbieżności pomiędzy ustaleniami Planu a jego rzeczywistym wykonaniem będą w w/w raporcie szczegółowo wyjaśnione. Raport końcowy będzie dostępny do wglądu w Sekretariacie Wójta.

Ocena Planu Rozwoju Lokalnego

Podstawowym warunkiem wiarygodności i skuteczności ewaluacji jest jej niezależność. Ocena Planu będzie dotyczyć zadań związanych z pierwszym okresem programowania, tj. lat 2004-2006 oraz dwóch lat po jego zakończeniu. Bieżąca ewaluacja realizacji poszczególnych działań przewidzianych w Planie będzie się odbywać na posiedzeniach Zespołu do spraw inwestycji, rozwoju gminy i nadzoru technicznego. Wyniki tej oceny będą przedstawiane Wótwi Gminy. Ten z kolei, po dokonaniu analizy raportów, przekaże okresowo sprawozdanie Radzie Gminy.

Podstawą oceny Planu będzie zestaw wskaźników specyficznych dla każdego działania, a także porównanie planowanego harmonogramu i budżetu z rzeczywistymi wartościami. Pracownicy Zespołu do 31 stycznia każdego roku przygotowują raport ewaluacyjny (wg formatu zamieszczonego w Załączniku 2), dotyczący roku poprzedniego. W raporcie tym znajdują się w szczególności informacje o:

- skuteczności - kryterium to pozwala określić czy cele danego projektu (jak i całego Planu) określone na etapie programowania zostały osiągnięte,
- efektywności - kryterium to porównuje zasoby finansowe zaangażowane przy realizacji projektu i Planu z rzeczywistymi osiągnięciami projektu i Planu na poziomie produktu, rezultatu lub oddziaływania,

- użyteczności - kryterium to pozwala ocenić faktyczne efekty projektu i Planu na poziomie produktu, rezultatu i oddziaływania w nawiązaniu do wcześniej zdefiniowanych w Planie Rozwoju Lokalnego potrzeb i problemów.

W raporcie ewaluacyjnym zawarte będą także rekomendacje i proponowane zmiany w Planie Rozwoju Lokalnego. Plan Rozwoju Lokalnego będzie aktualizowany uchwałą Rady Gminy na podstawie rekomendacji i propozycji zmian zawartych w raporcie ewaluacyjnym. Szczegółowe zasady wprowadzania korekt i aktualizowania Planu powinna określać specjalna uchwała w sprawie Planu Rozwoju Lokalnego.

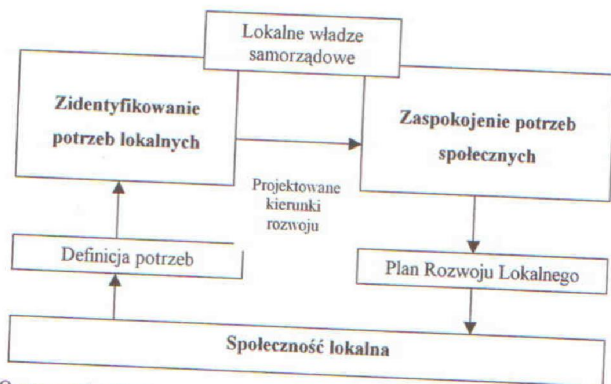
Ponadto proponuje się przeprowadzenie ankiety na początku 2007 oraz na początku 2014 roku. Jej celem będzie uzyskanie informacji od mieszkańców gminy Dywity na temat zmiany warunków życia w odniesieniu do początku każdego okresu programowania.

Osoby te będą dokonywać oceny postępów wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego oraz poszczególnych projektów. Ocena ta będzie się odbywać na podstawie raportów ewaluacyjnych przygotowywanych przez Zespół do spraw inwestycji, rozwoju gminy i nadzoru technicznego.

Komunikacja społeczna i promocja Planu

W celu sprawnego funkcjonowania Planu Rozwoju Lokalnego należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jego tworzenia oraz realizacji. Partnerzy sektora publicznego mają możliwość zgłaszania zmian w treści Planu w zakresie wymagającym ich współpracy. Oceny zasadności proponowanych zmian dokonuje Wójt Gminy po uzyskaniu opinii Zespołu do spraw inwestycji, rozwoju gminy i nadzoru technicznego.

Ponadto władze samorządowe w trakcie wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczność uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Źródło: Opracowanie własne.

Możemy wyróżnić dwa główne typy otoczenia społecznego, z którym władze gminy muszą się komunikować. Po pierwsze jest to otoczenie wewnętrzne, obejmujące pracowników urzędu, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu gminą, ich wiedzę, motywację, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne, lecz także technologię i zasoby organizacji. Jest również otoczenie zewnętrzne - otoczenie zewnętrzne bliższe obejmuje przede wszystkim ogół mieszkańców gminy, w którym jednak można wyróżnić szereg grup, organizacji, stowarzyszeń i instytucji czy przedsiębiorstw. Otoczenie zewnętrzne dalsze jest to faktyczne otoczenie gminy jako wspólnoty terytorialnej – sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopństwowe.

Obszary działań w zakresie komunikacji dwustronnej i współpracy władz gminy Dywity ze społecznością lokalną to:

- informacja o postępach wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego - każdy mieszkaniec gminy będzie miał możliwość uzyskania informacji o aktualnym stanie prac wdrożeniowych Planu Rozwoju Lokalnego u Sekretarza Zespołu do spraw inwestycji, rozwoju gminy i nadzoru technicznego, wraz z wglądem w dokumentację (raporty monitoringowe, raporty ewaluacyjne),
- możliwość przekazywania bezpośrednich wniosków na posiedzenia Zespołu do spraw inwestycji, rozwoju gminy i nadzoru technicznego,

- podjęcie współpracy z mediami lokalnym - podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych przynajmniej raz w roku,
- informacje z prac Zespołu do spraw inwestycji, rozwoju gminy i nadzoru technicznego zamieszczane na stronie WWW.

Promocja Planu Rozwoju Lokalnego ma na celu stanowienie i utrzymanie wzajemnego zrozumienia między samorządem a społeczeństwem. Ponadto Gmina Dywity, jako Instytucja Wdrażająca, zapewnia środki informacyjne i promocyjne w zakresie udzielonej pomocy z funduszy strukturalnych. Wykorzystywane środki informacyjne i promocyjne będą miały na celu przede wszystkim informowanie potencjalnych i faktycznych odbiorców pomocy o możliwościach wsparcia ze strony UE oraz informowanie opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy unijnej dla poszczególnych projektów i rezultatach tych działań.

Informowanie i promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego UE w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Planu. Sprawy związane ze środkami informacyjnymi i promocyjnymi stosowanymi przez Państwa Członkowskie odnośnie pomocy z funduszy strukturalnych reguluje Rozporządzenie Komisji Europejskiej nr 1159/2000.

Zmiany w Planie Rozwoju Lokalnego

Wobec potencjalnych zmian zarówno w otoczeniu prawnym, gospodarczym, jak i społecznym, tak w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi, jak i wewnętrznymi, niniejszy Plan może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej uchwały Rady Gminy Dywity. W szczególności Plan może zostać zmieniony bądź uzupełniony na wniosek Rady Gminy lub Wójta Gminy.

Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących w gminie podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych lub poszczególnych mieszkańców albo ich grup, a w szczególności zespołu pracowników Urzędu prowadzącego monitoring wdrażania Planu. Zasadność wprowadzenia proponowanych zmian ocenić będzie Wójt Gminy. Zmiana działań, o których mowa w Planie, jak również ich uszczegółowienie i uzupełnienie, może nastąpić w trakcie wdrażania niniejszego dokumentu,

w szczególności po przyjęciu uchwały budżetowej na kolejny rok budżetowy, określającej zadania inwestycyjne lub innych programów, w szczególności Wieloletniego Programu Inwestycyjnego.

X. Załączniki

Załącznik nr 1.

Raport monitoringowy z realizacji projektu

1. Tytuł projektu

.....

2. Kolejny numer raportu monitoringowego i okres objęty raportem

.....

3. Dane teleadresowe osoby przygotowującej

.....

.....

4. Opis działań zrealizowanych w okresie objętym raportem monitoringowym

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Harmonogram realizacji projektu

a) planowany

Etapy realizacji projektu	Rok 200...				Rok 200...				Rok 200...				Rok 200...			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV

b) rzeczywisty

Etapy realizacji projektu	Rok 200...				Rok 200...				Rok 200...				Rok 200...			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV

6. Finansowa realizacja projektu

Etapy realizacji projektu	Źródło 1		Źródło 2		Źródło 3		Razem	
	Planowane wydatki	Faktyczne wydatki	Planowane wydatki	Faktyczne wydatki	Planowane wydatki	Faktyczne wydatki	Planowane wydatki	Faktyczne wydatki
RAZEM								

7. Działania jakie zostaną zrealizowane w najbliższym czasie

.....

8. Informacje o problemach związanych z realizacją projektu

.....

Raport ewaluacyjny realizacji projektu

1. Tytuł projektu

.....

2. Kolejny numer raportu i okres objęty raportem ewaluacyjnym

.....

3. Podstawa sporządzenia raportu ewaluacyjnego (nr raportu monitoringowego z realizacji projektu)

.....

.....

4. Dane teleadresowe osoby przygotowującej

.....

.....

5. Skuteczność realizacji projektu

Cele:

a) zakładane

.....

.....

.....

b) osiągnięte

.....

.....

.....

1. Efektywność realizacji projektu

Procentowy wskaźnik rzeczywiście zaangażowanych środków finansowych na realizację projektu w stosunku do zakładanych wydatków w okresie raportowania

.....

.....

.....

.....

2. Użyteczność realizacji projektu

Porównanie efektów przeprowadzenia inwestycji (mierzalnych wskaźników) w stosunku do wartości zakładanych w projekcie.

.....
.....
.....

8. Zalecane zmiany w przebiegu realizacji projektu

.....
.....
.....

9. Uwagi

.....
.....
.....